

What Villagers in the South East Say...

တၢ်လၢပှၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲတဖၣ်တဲဝဲ...

တၢ်ထီၣ်သၤတြီၤတၢ်ဂ့ၢ်လၢပှၤက့ၤကၤဒါက့ၤတစီၢ်တလီၢ်ဖိတဖၣ်
အတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်ဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ဂ့ၢ်မိၢ်ပှၤလၢအဘၣ်တၢ်
ဟံၣ်ဖျါထီၣ်အီၤလၢ “တၢ်လၢပှၤသဝီဖိတဖၣ်တဲဝဲ...”

အပူၤ

လါမ့ၤ ၂၀၁၄နံၣ်

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တိတဖၣ်

ကဘျဲးဟ့ၣ်နီၣ်ဂီၢ်

တၢ်ကွဲးဖျိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဖျိၣ်ကိၣ်	၃
တၢ်ကတိၤလၢညါ	၄
ပှၤလၢတၢ်ထံၣ်လိာ်ကတိၤသကိးတၢ်ဒီးအိၣ်တဖၣ်အတၢ်မၤနီၣ်လိာ်တၢ်လိာ်ဆဲး	၅
တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤအဂ့ၢ်လိာ်တၢ်လိာ်ဆဲး	၆
ကိၢ်ဆၣ်လၢတၢ်တိၣ်ဟံၣ်အလီၢ်တဖၣ်	၇
တၢ်ဒုးထီၣ်ဟူးထီၣ်ဂဲၤထီၣ်သးသဟီၣ်တဖၣ်	၇
တၢ်အိၣ်သးနီၢ်နီၢ်အဂ့ၢ်အကျိၤတဖၣ်	၈
ကရူၢ်ဖီၣ်စုကဝဲၤတဖၣ်အိၣ်တၢ်အလီၢ်	၈
ဟီၣ်လၢ်မ့ၣ်ပိၢ်အတၢ်ဂ့ၢ်ကိ	၉
တၢ်န့ၢ်ဟဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လိာ်	၉
တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူတၢ်ဖဲးတၢ်မၤအကျဲအတၢ်ဂၢၢ်တၢ်ကျၢၤ	၁၀
ခိၣ်ဃၢန့ၣ်ဆၢၣ်ဝးတရံးအတၢ်ဟးဂူၢ်ဟးဂီၤနးထီၣ်	၁၁
တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်ဖဲးတၢ်မၤတဖၣ်	၁၂
ကသံၣ်မူၤဘျီးတၢ်အိၣ်ရၤလိာ်သးသကုၤဆးဒီး	၁၃
တၢ်အဂုၤအဂၤ.....	၁၃
တၢ်ကိတၢ်ခဲအိၣ်ကတၢ်တဖၣ်လၢတၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်ဝဲဒ်သီးတၢ်က့ၤကဒါက့ၤအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤကအိၣ်စံၣ်အိၣ်ကျၢၤအဂီၢ်	၁၄
တၢ်ပံၣ်ထံၣ်နီၤဖးအိၣ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်မိၢ်ပှၤ	၁၆
တၢ်ပံၣ်ထံၣ်နီၤဖးလၢဒဲကဝီၤ.....	၁၇
တၢ်ကတိၤကျၢၢ်တၢ်	၁၉

[illegible]

တၢ်ကွဲးဖိုင်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဖုၣ်ကိၣ်

တနံၣ်အံၤအတီၢ်ပူၤဖဲလၢမးၤရှဵုဒီးလၢအံၤဖြၢ်အဘၣ်စၢၤန့ၣ်,တၢ်မၤဝဲကရူၢ်တၢ်တၢ်ပီတဲသကိးတၢ်ဒီးပူၤလၢအကူၤကမၤဆူကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးတၢ်လီၤတစီၢ်တလီၤဖိတဖၣ်လၢဒဲးကဝီၤန့ၣ်ဖျၢၣ်အပူၤလၢအအိၣ်လၢကီၢ်ကျိၣ်တံၣ်ဒီးကီၢ်ပယီၤအကီၢ်ဆၢန့ၣ်လီၤ.လၢတၢ်ကမၤတၢ်လီၤဃုသ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဆူပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ဖိဝဲလၢဝဲဆဲးအနီၣ်ဂံၢ်တဖၣ်အကီၢ်န့ၣ်,တၢ်မၤဝဲတၢ်တၢ်ပီတဲသကိးအံၤအတၢ်ပညိၣ်မ့ၢ်ဒီးသိးတၢ်ကမၤန့ၢ်တၢ်အိၣ်သးအဂ့ၢ်အကျိၤလၢပထံၣ်မ့ၢ်အံၤသ့လၢပုၤတကၤဘၣ်တကၤစုၣ်စုၣ်အတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်တဖၣ်ဒီးအတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘီတဖၣ်အစီမိၣ်လၢအဘၣ်ဃးတၢ်အိၣ်သးအနီၣ်ကီၢ်လၢဆၢကတီၢ်ခဲအံၤအဂ့ၢ်အကျိၤတဖၣ်န့ၣ်

တၢ်တၢ်ပိၣ်တဲသကိးတၢ်တဖၣ်အံၤပညိၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်အိၣ်သးလၢလီၤကဝီၤဆူတၢ်က့ၤကဒါက့ၤတဖၣ်, တၢ်ဆီတလဲတဖၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဒီးလီၤကဝီၤ
 နူဖိသဝီဖိတဖၣ်ထံၣ်သ့ၣ်ညါဘၣ်ဝဲစးထီၣ်လၢထံၣ်ဂၢၢ်သဲးဒီးသးတၢ်ပၤတၢ်ပြးအတၢ်ဆီတလဲသးအိၣ်ထီၣ်လၢထံၣ်လီၤကဝီၤပူၤအပူၤကွၢ်တယံၣ်ဒံး
 ဘၣ်န့ၣ်,ဒီးတၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်တူၢ်ဘၣ်ဝဲလၢအမ့ၢ်တၢ်လၢအတြိမၤတံၢ်တံၢ်တၢ်လၢတၢ်က့ၤကဒါက့ၤအဂီၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပုလုအပတ်စဉ်လုတတ်တၢ်ပိၣ်တဲသကိးအပူၤတဖၣ်ဘၣ်တၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဒီးဆူၤထီၣ်အီၤလၢကဝီၤဒုခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်,အမၤညါအဝဲသ့ၣ်တၢ်အိၣ်သးကဘၣ်ဘၣ်လိာ်သးဒီးတၢ်ဟံၣ်ဃာ်လီၤနီၣ်ထီၣ်တဖၣ်ဒ်အမ့ၢ်,ကဘၣ်မ့ၢ်ပုလုအက့ၤကဒါက့ၤဆူၤကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးဖဲတၢ်စးထီၣ်မၤတၢ်ပတုၣ်တၢ်မးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအလီၢ်ခံ, ကဘၣ်မ့ၢ်ပုလုအဒိၣ်တုၣ်ခိၣ်ပုၤတဖၣ်,ဒီးဟီၣ်မ့ၢ်ဟီၣ်ခါအနီၣ်ဂံၢ်တဖၣ်ကဘၣ်ဘၣ်ဂီၢ်ဘၣ်ဒွါလိာ်သးန့ၣ်လီၤ. ပုၤက့ၤကဒါက့ၤတစီၢ်တလီၢ်ဖိလုအပတ်စဉ်လုတတ်တၢ်ပိၣ်တဲသကိးအပူၤတဖၣ်ခဲလၢာ်မ့ၢ်ပုၤ(၈၅)ဂၤအကျါန့ၣ်ဟီၣ်မ့ၢ်ပုၣ်သ့ၣ်(၃၅%)န့ၣ်လီၤ.တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်လုတတ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်အီၤလၢလိာ်တၢ်ဟံၣ်ဖျါအပူၤအံၤမ့ၢ်ဟံၣ်ဃာ်ထံးတၢ်ဂ့ၢ်လုပုလုအက့ၤကဒါက့ၤဆူၤအကစၢ်တၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်အကျဲတဖၣ်အတၢ်ထီၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်သန့က့ၤ.ပုလုအဂုၢ်အဂၤအါန့ၢ်ဒီး(၁၀၀)ဂၤအမ့ၢ်ပုၤတဝါသ့ၣ်က့ၤသးပုၤခိၣ်န့ၣ်တဖၣ်,ဂံၢ်ခိၣ်ထံးကမုၢ်ကရၢ(CBO)ပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်ဟံၣ်ဃာ်လုတတ်မၤတၢ်တၢ်ပိၣ်တဲသကိးဒီးတကတီၢ်ညါအပူၤန့ၣ်လီၤ.

တချုံးလားတစ်စီးထိုင်မေးတတ်တိုက်ဝတ်သင်္ကန်းတန်းနဲ့၊ ပုလင်းအပုပ်ဗျာတဖန်ဘုံတံကွဲမုန်အိလေးကပ်ဖျါထိုင်အနီကစာအဂ္ဂါအကျိုး
ဒီးအတော်ဟူးတံဂဲလ်အတံအိတ်သးတဖန်အဂ္ဂါနဲ့လီ။ တံအဝဲအံပုပ်ဗျာဝဲဒီးအဝဲသျှင်အတံသးအိတ်လေးကပ်ဖျါထိုင်မုန်မုန်သီ၊တံဆာက
တံအယံအထာ၊ တံလီလ်လေးအကွာတုဝဲတဖန်ဒီးအတံပညိတ်လေးတံကွာထိုင်လီအိတ်သင်္ကန်းဝဲအကတံတဘျီအံ၊ ဗျာဒီးတံလဲထိုင်ကွာ
လီအကျဲလေးအဝဲသျှင်ကွာကဒါကွာဝဲတဖန်နဲ့လီ။

အဝဲသုဉ်အတၢ်က့ၤကဒါအံၤန့ၣ်တၢ်လီၤလၢအဝဲသုဉ်က့ၤတုၤဝဲတဖၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်လီၤလၢခိၣ်ကစၢ်ခိၣ်ကလိကျါတၢ်လီၤတဖၣ်အစ့ၤကတၢၢ်နူသဝီ
 (၁၈)ဃျာၣ်လၢအအိၣ်လၢကီၢ်စၢ်ဒီးလီၢ်ကဝီၤတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲၤလၢကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံးထံးအမူၤတဖၣ်(တပၣ်ဃုာ်ဒီးယံၤဒိုင်ကီၢ်စၢ်ဘၣ်) -
 တၢ်ဂ့ၢ်လၢအဝဲသုဉ်က့ၤကဒါက့ၤတခါတက့ၢ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်ထွဲဒီးဟံၣ်ဖိဃီဖိအတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်,ဒီးအိၣ်ဝဲယံၢ်(၁)သီတုၤ(၉)လၢန့ၣ်လီၤ.

ဒီးသန့ထိုင်အသးလာအဝဲသ့ၣ်အတၢ်အုၣ်သးတဖၣ်ဒီးအတၢ်ဟံးဖျါထိုင်တၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်တဖၣ်အဖီခိၣ်န့ၣ်, တၢ်လၢအတြိမးတံၢ်တံၢ်တၢ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲအါမးလၢတၢ်ကကုၤကဒါကုၤလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်စံၣ်အိၣ်ကျါဒီးတၢ်အိၣ်ကၢအိၣ်ခိးဝဲအဂီၢ်လီၤဆီဒဲတၢ်,ဟံၣ်တၢ်ဝီၤတၢ်လီၤလၢတၢ်ဆဲးမၤဂ့ၤထီၣ်ဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ်ဒီးတၢ်ဆီလီၤဂ့ၤထီၣ်သးတၢ်လီၤတၢ်ကျဲအက့ၢ်အဂီၢ်အပတီၢ်တဖၣ်,ဒီးလၢတၢ်န့ၣ်အသိလၢပှၤတၢ်တၢ်ကမၤတဖၣ်ကမ့ၢ်လၢသးခုၣ်ဘၣ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးအခွဲးယၢ်ဒီးတၢ်သဘျုတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်တုၤဝဲအံၤန့ၣ်တၢ်တအၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်အီၤဒီးလၢတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျုတခါဂ့ၤတခါဂ့ၤအပူၤဒီးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်အိၣ်သးလၢအဘၣ်ထွဲဘၣ်ဃးဒီးတၢ်မၤဂ့ၤထီၣ်တၢ်ဆီလီၤဟံလီၤသးတဖၣ်အိၣ်ဝဲန့ၣ်ထီၣ်န့ၣ်အလီၤဒီးအမဲၣ်ညါဒုးကဲထီၣ်တၢ်လီၤဘၣ်ယီၣ်ဘၣ်ဘီဒိၣ်ဒိၣ်ကလိၣ်လၢဒဲကဝီၤတၢ်လီၤခဲလၢၣ်အပူၤ,ဒီးတကးဒီးဘၣ်တၢ်ကိတၢ်ခဲလၢအတြိမၤတၢ်တၢ်တဖၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲအါမးလၢဒဲကဝီၤတဖၣ်ဒီးဟီၣ်ကဝီၤတၢ်လီၤလၢတၢ်က့ၤကအါက့ၤတစီၢ်တလီၢ်တဖၣ်အဘၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၤလၢအတြိမၤတၢ်တၢ်တဖၣ်အိၣ်အမ့ၢ်ဝဲတၢ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢလၢတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူတၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ်,ဒီးတၢ်န့ၢ်ပၤဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၢ်တဖၣ်/တၢ်ဃုကဒါက့ၤဟီၣ်ခိၣ်လီၢ်တဖၣ်မ့ၢ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ဂ့ၢ်ကိတခါလၢအကဲထီၣ်တၢ်ယီၣ်ဘၣ်ဘီအိၣ်ကတၢ်လၢတၢ်ကဘၣ်ကတိၤအီၤလၢအဂ့ၢ်ခါဆူမဲၣ်ညါ(ဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်ဖါဒဲကဝီၤခံဖျၢၣ်လၢကလံၤထံးတကပၤခံဖျၢၣ်န့ၣ်ကစ့ၤဝဲတစဲး), တကးဒီးဘၣ်ပၣ်ဃုၣ်ဒီးဟီၣ်လၣ်မ့ၣ်ပီၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိတဖၣ်ဒီးပီၢ်ထွဲထီၣ်အခံလၢတၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အတၢ်ဖဲတၢ်မၤအခွဲးယၢ်တဖၣ်(လၢညါန့ၣ်တၢ်မၤအီၤလၢဒဲကဝီၤအိၣ်လၢကလံၤစိးဒီးလၢလီၢ်ခဲတၢ်ကမၤအီၤလၢကလံၤထံးတကပၤ)န့ၣ်လီၤ.

ကသံဃ်မူဘိုးအတဲအိဉ်ရဲလီသးသကုဆေးဒေတဖၣ်မ့ၣ်စ့ၣ်ကီးခိဉ်ဃာဝတရံးအတဲဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးလာအကထီဉ်သးခီဖျါလာစဲးဖီကဟဉ်တဲာ်ဖဲးတဲာ်မလောအကျါဘာလုာ်ကွံာ်ဝဲတဲာ်ဖဲးလီၤဖဲးကွံာ်တဖၣ်မ့ၣ်တဲာ်ဘဉ်ယီဉ်အစ့ၤကတဲာ်လၢပုၤန့ၣ်လီၤပုၣ်ဃုာ်မၤသကိးတဲာ်တဖၣ်(တဲာ်ကွံာ်ကဟဉ်ကွံာ်ဝဲလၢအူပုၣ်ဒီးမဲးလးအူစုာ်စုာ်အပူၤ)န့ၣ်လီၤ. ဒီးသန့ထီဉ်အသးလၢဟီဉ်ကဝီၤပူၤတဲာ်မၤပိာ်ထွဲတဲာ်လဲလိာ်အိဉ်ထီဉ်သးတဖၣ်အဖီခိဉ်, တဲာ်ဘဉ်ယီဉ်ဘဉ်ဘီလၢအဟဲမၤဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးတဲာ်လၢတဲာ်ကပိာ်ကပတဖၣ်အိဉ်ဖျါလီၤကလၢကအါထီဉ်ဝဲအဃိ,ဘဉ်သ့ဉ်သ့ဉ်ကကထီဉ်ပုၤအါဂၢအတဲာ်သးစဲးအလီၤလၢခါဆ့မဲးညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကတိၤလၢသၢ

စးထီၣ်လၢလၢမးရှးတုၤဆူလၢအဖျါတနၢ်အံၤအပူၤန့ၣ်, ထံၣ်ဘၣ်စံၣ်မၤကရၢၢ်တၢ်တၢ်ဝီၣ်တဲသကိးတၢ် (Focus Group Discussion) လၢဒဲ ကဝီၤခဲလၢအပူၤန့ၣ်ဒီးပုၤဘၣ်ကီၤဘၣ်ခဲလၢအကူၤလီၤဆူကီၤပယီၤတဖၣ်တဖၣ်လီၤဖဲလၢအပူၤကွၢ်တယၢ်ဒီးဘၣ်အခါန့ၣ်လီၤ.တၢ်ပညိၣ်မ့ၢ်ဝဲဒီးသိး တၢ်ကဟးဃုသ့ၣ်ညါအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်တဖၣ်ဘၣ်ဃးဒီးပုၤဂ့ၢ်ဝီၣ်တၢ်အိၣ်သး, ထံၣ်ရှၢၢ်ကီၤသးဒီးတၢ်ဖဲဒီးအိၣ်မၤအိၣ်အတၢ်အိၣ်သးအ ဂ့ၢ်အကျိၤလၢလီၤကဝီၤလၢအကူၤတုၤတဖၣ်ဒီးတၢ်မနုၤတဖၣ်ဆိတလဲအသးစးထီၣ်လၢကလုာ်ဖျါထံၣ်ရှၢၢ်ကီၤသးအတၢ်လဲၣ်လိာ်သးအိၣ်ထီၣ်ဝဲအ ဆၢကတီၢ်ဖဲလၢ(၂၀၁၁)န့ၣ်စးထီၣ်အကတီၢ်ဒီးတၢ်မၤအသးဖိၣ်ထွဲထီၣ်အခဲလၢအမ့ၢ်တၢ်မၤတၢ်ပတုၤတၢ်ခးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢပုၤတဖၣ်ဒီးတဖၣ် ဝဲစ့ၣ်စ့ၣ်ဒီးတၢ်နိးတၢ်ဘျးလၢအအိၣ်ထီၣ်လၢတၢ်ကကၢၤကၢၤလၢအတၢ်အိၣ်စံၣ်အိၣ်ကျဲၤဒီးတၢ်အိၣ်ကၢၤအိၣ်မိးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ပညိၣ်န့ၣ်တမ့ၢ်လၢတၢ်ကမၤတၢ်လီၤဃုသ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအတၢ်ဟ်ဖျါအံၤအပူၤခဲလၢလဲဆုၣ်ပုၤမဘၣ်ကီၤဘၣ်ခဲဒီးတဖၣ်အနီၣ်ဂံၢ်အိၣ်ဝဲအ သိးန့ၣ်ဘၣ်, ဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်ဒီးသိးတၢ်ကမၤန့ၣ်တၢ်အိၣ်သးအဂ့ၢ်အကျိၤလၢပထံၣ်မ့ၢ်န့ၣ်အံၤအပူၤလၢပတၢ်တၢ်ကကၢၤအတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်ဒီးအတၢ် ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘိတဖၣ်အဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢအပၣ်ဃုသ့ၣ်လၢတၢ်တၢ်ဝီၣ်တဲသကိးအပူၤတဖၣ်ဘၣ်တၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်ဒီးဆုၣ်ထီၣ်အံၤလၢကဝီၤဒုခိၣ် န့ၣ်တဖၣ်,အခဲၣ်ညါအဝဲသ့ၣ်တၢ်အိၣ်သးကဘၣ်ဘၣ်လိာ်သးဒီးတၢ်ဟ်ဃုလီၤနီၣ်ထီၣ်တဖၣ်ဒီးအမ့ၢ်,ကဘၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢအကူၤကၢၤကၢၤဆူကီၢ်ပယီၤ မ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးတၢ်စးထီၣ်မၤတၢ်ပတုၤတၢ်ခးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအလီၢ်ခဲ, ကဘၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢအအိၣ်တုၤခိၣ်ပုၤတဖၣ်,ဒီးပိၣ်မ့ၢ်ပိၣ်ခွါအနီၣ်ဂံၢ်တဖၣ် ကဘၣ်ဘၣ်ကီၤဘၣ်ခွါလိာ်သးန့ၣ်လီၤ.

တချုးလၢတၢ်စးထီၣ်မၤတၢ်တၢ်ဝီၣ်တဲသကိးတၢ်ဒီးဘၣ်န့ၣ်, ပုၤလၢအပၣ်ဃုသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ကွဲမ့ၢ်အံၤလၢကဟ်ဖျါထီၣ်အနီၣ်ကစၢ်အဂ့ၢ်အကျိၤ ဒီးအတၢ်ဟူးတၢ်ဂၤအတၢ်အိၣ်သးတဖၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အဝဲအံၤပၣ်ဃုသ့ၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်အတၢ်သးအိၣ်လၢကဟ်ဖျါထီၣ်မ့ၢ်န့ၣ်မ့ၢ်သီ,တၢ်ဆၢက တီၢ်အယၢ်အထၢ, တၢ်လီၤလၢအကူၤတုၤတဖၣ်ဒီးအတၢ်ပညိၣ်လၢတၢ်ကကၢၤထံၣ်လိာ်အိၣ်သကိးဖဲအကတၢ်တဘျီအံၤ, ဃုၣ်ဒီးတၢ်လဲၣ်ထီၣ်ကူၤ လီၤအကျဲလၢအဝဲသ့ၣ်ကူၤကၢၤကၢၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အါတက့ၢ်ပုၤလၢအပၣ်ဃုသ့ၣ်လၢတၢ်တၢ်ဝီၣ်တဲသကိးတၢ်အပူၤတဖၣ်ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢအဝဲသ့ၣ်ကူၤကၢၤကၢၤဆူကီၢ်လီၤလၢကစၢ်ခိၣ်ကလိကျိၤအ လီၤတဖၣ်, ဒီးလၢအဝဲသ့ၣ်ဟ်ဖျါထီၣ်အတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်တဖၣ်ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်တပၣ်ဃုသ့ၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်သးလၢပူၤပူၤဂ့ၢ်ပူၤအဂ့ၢ်ဘၣ်/တၢ်ဆိလီၤပုၤ တဖျါဘၣ်တဖျါဖဲလၢတၢ်မၤတၢ်ဃုထၢဝံၤအလီၢ်ခဲတဖၣ်/ -တၢ်ပတုၤတၢ်ခးအတၢ်အိၣ်သးတဖၣ်ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကလီၤဆိဝဲန့ၣ်လီၤ.ခဲလဲၣ်ဂ့ၢ်ဂ့ၢ်, တၢ်ကဘၣ်သ့ၣ်ညါဝဲလၢပုၤဘၣ်ကီၤဘၣ်ခဲဖဲအိၣ်အါဝဲလၢအပဲလၢကစၢ်ခိၣ်ကလိကျိၤဒ်တၢ်လီၤခဲအံၤသ့ၣ်တဖၣ်, ဒီးလၢတၢ်န့ၣ်အဃိ,တၢ်ဃု ထံၣ်န့ၣ်တၢ်အစၢအဂ့ၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးလၢတၢ်ဟ်ဖျါလၢတၢ်ဖိလိာ်တဖၣ်အံၤကဒုးထံၣ်ကူၤတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်တဖၣ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးပုၤအိၣ်ဆိး လၢလီၤအံၤအပူၤအါခဲအါဂၤအတၢ်ဃုထၢတၢ်အခိၣ်သ့ၣ်မိၢ်ပုၤလၢတၢ်ကကၢၤကၢၤအတၢ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤကူၤကၢၤကၢၤအဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်တၢ်ဝီၣ်တဲသကိးတဖၣ်အံၤပညိၣ်ဃီဝဲလၢတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်မိၢ်ပုၤသၢခါအတၢ်သံကွၢ်သံဒီးဃုၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်မိၢ်ပုၤဖိတဖၣ်-

၁. တၢ်ဒီးသးဒီးတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ

- ၀ တၢ်မဒီးဒီးNSAs အတၢ်အိၣ်ဆိလီၤဒီးဝဲအသး
- ၀ တၢ်ပတုၤတၢ်ခးလီၤတၢ်လီၤဆဲး
- ၀ ဟီၣ်လၢမ့ၢ်ပိၣ်အတၢ်ဂ့ၢ်ကီ
- ၀ တၢ်ဟူးဂဲၤသဘျု
- ၀ တၢ်သိၣ်တၢ်သီအတၢ်ဘျု
- ၀ တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်န့ၣ်န့ၣ်တၢ်

၂. တၢ်မၤစၢၤပုၤဂ့ၢ်ဝီၣ်တၢ်ဖဲဒီးတၢ်မၤတဖၣ်(တၢ်အိၣ်ဆုၣ်အိၣ်ဃုဒီးတၢ်ကွၢ်ဘၣ်ကွၢ်သ့)

- ၀ တၢ်ဟ့ၣ်လီၤမၤစၢၤတၢ်ဒီးတၢ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤ (GoRUM-, NSA-ဒီးပုၤတဝၢမၤတၢ်ဖဲဒီးတၢ်မၤတဖၣ်)
- ၀ တၢ်န့ၣ်ဖဲဒီးန့ၣ်မၤအတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်

၃. တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမ့တၢ်ဖဲဒီးတၢ်မၤအကျဲတဖၣ်

- ၀ တၢ်န့ၣ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢတၢ်မၤအိၣ်စံၣ်ဖျါ/တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးလီၤဒီးတၢ်ဆါတၢ်ပူၤအလီၢ်တဖၣ်
- ၀ တၢ်န့ၣ်ပၤဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၤဒီးတၢ်ဃုကူၤဟီၣ်ခိၣ်လီၤ
- ၀ တၢ်ပူၤဟီၣ်ခိၣ်လီၤလၢတၢ်မၤမ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်အတၢ်န့ၣ်ဘျုးန့ၣ်ဖိၣ်အဂီၢ်ဒီးမၤဘၣ်ဒီးဘၣ်ထံးတၢ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးခိၣ်ဃၢၤတၢ်အိၣ်ဝဲးတရံး အတၢ်ဂၢၢ်တၢ်ကျဲၤ
- ၀ ကသံၣ်မူၤဘျီးအိၣ်သကူၤဆးဒး(ဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်ခီဖျါတၢ်မၤအကျိၤအကျဲဒီးတမ့ၢ်ဒ်တၢ်ဂ့ၢ်မိၢ်ပုၤဖိတဖၣ်ဘၣ်)

တၢ်ထၢဖိၣ်ဟ်ဖိၣ်န့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဒီးထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်တဖၣ်အံၤ, ဃုၣ်ဒီးပုၤသဝီဖိတဖၣ်အတၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်လၢလီၤကဝီၤလၢပုၤန့ၣ်လီၤပၣ်ဃုၣ် မၤသကိးတၢ်တဖၣ်ကူၤဝဲအလီၢ်န့ၣ်,ဘၣ်တၢ်ဟ်ဖျါအတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲတဖၣ်လၢအအိၣ်လၢတၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်မိၢ်ပုၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ပိၣ်ထွဲထီၣ်အ ခံမ့ၢ်အဝဲသ့ၣ်အနီၣ်ကစၢ်ဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်အိၣ်သးခဲအံၤအဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်မိၢ်ပုၤလၢအကဲထီၣ်တၢ်နိးတၢ်ဘျးတဖၣ်လၢတၢ်ကကၢၤကၢၤလၢအအိၣ်စံၣ် အိၣ်ကျဲၤဝဲအဂီၢ်, တဘျီဃုၣ်ဒီးတၢ်ပိၣ်ထံၣ်နီၤဖးလီၤတၢ်လီၤဆဲးဘၣ်ဃးကီၢ်ဆၢလီၤကဝီၤအတၢ်လီၤပလိာ်လိာ်သးတဖၣ်ဒီးဒဲကဝီၤအတၢ်လီၤဆိ လိာ်သးတဖၣ်ဃုၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအပဲကဲထီၣ်သးသ့ဝဲလၢခံကတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်တၢ်ဝီၣ်တဲသကိးတၢ်ဝံၤဒီးပုၤန့ၣ်လီၤပၣ်ဃုၣ်မၤသကိးတၢ်တဖၣ်တၢ်ကွဲမ့ၢ်အံၤလၢကကွၢ်ဘၣ်ဒ်အိၣ်တၢ်ဂီၤမူလၢအမ့ၢ်, “တၢ်လၢပုၤသဝီဖိတ ဖၣ်စံးကတိၤဝဲ....”တၢ်ဂီၤမူကွဲးနီၣ်ကွဲးဖျါဝဲပုၤသဝီဖိလၢအအိၣ်လၢလီၤကဝီၤတခါဃီလၢအဝဲသ့ၣ်ကူၤဝဲအလီၢ်တဖၣ်ပအပူၤအတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိက မိၣ်တဖၣ်ဒ်သိးလၢကဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲတၢ်လၢအလီၤကဲလိာ်သးတဖၣ်ဒီးတၢ်လၢအလီၤဆိလိာ်သးတဖၣ်လၢတၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်လၢတၢ် ဂီၤမူအပူၤလၢအနီၣ်ကစၢ်ဒ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

လၢဒဲကဝီၤတနီၤအပူၤ, ဒဲကဝီၤကမံးတံၢ်တဖၣ်ဒီးဂံၢ်ခိၣ်ထံးကမုၢ်အတၢ်ကရၢၢ်ကရိတဖၣ်ဘၣ်တၢ်ကွဲမ့ၢ်စ့ၢ်ကီးအံၤလၢကဟ်ကွၢ်ကီၢ်တၢ်ဒုးန့ၣ်တၢ် ဂီၤမူဘၣ်ဆၣ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်တဖၣ်တၢ်တဖၣ်ဃုၣ်အံၤလၢတၢ်ဃုထံၣ်န့ၣ်တၢ်အစၢတဖၣ်အပူၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဒဲကဝီၤဒုးန့ၣ်ဝဲကီၢ်ဆၣ်အတၢ်ဂီၤမူတဖၣ်ဒီးပုၤကွၢ်တၢ်ဖိဟ့ၣ်ဆၢကူၤတၢ်ထံၣ်လၢတၢ်ကွၢ်ဂီၤမူတဖၣ်အဖီခိၣ်ဒီးတၢ်နီၤလီၤစ့ၢ်ကီးတၢ်ဂီၤမူလၢ တၢ်မၤဖိၣ်ဖျါလီၤကူၤအီၤတဖၣ်ဆူပုၤဘၣ်ကီၤဘၣ်ခဲကရၢၢ်တဖၣ်ခီဖျါတၢ်မၤအကျိၤအကျဲအဝဲအံၤ, တၢ်ကွဲမ့ၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

ပုလဲလက်ထပ်လိက်ကတိသကိးတံးဒီးအိတဖၣ်အတံးမၤနီၣ်လီၤတံးလီၤဆဲး

တံးမၤနီၣ်တဖၣ်- *တံးအပတီၢ်အဝဲအံၤကွဲးနီၣ်ကွဲးညါပုၤက့ၤကဒါက့ၤတစီၢ်တလီၢ်ဖိတဖၣ်, ဃုာ်ဒီးဒဲကဝီၤကမံးတံး, ဂံၢ်နီၣ်ထံးကမျာ်အတံးကရၢတဖၣ် (CBO) ဒီးပုၤမူၢ်စလုၣ်ဖိအပုၤဒိကန့ၣ်တံးဖိတဖၣ်.
 *ပုၤက့ၤကဒါက့ၤတစီၢ်တလီၢ်ဖိလၢအန့ၣ်လီၤမၤသကိးတံးတဖၣ်ဘၣ်တံးဃုာ်ထီၣ်အိၤလၢကဝီၤဒုခိၣ်တဖၣ်ညီၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲကဝီၤဒုတဘျီတဂၤန့ၣ်လီၤ. ကမျာ်အဂၤတဖၣ်အကစၢ်ဃုာ်ထီၣ်အပုၤခၢၣ်စးတဖၣ်ဒုၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဒဲကဝီၤ	ပုၤဒိကန့ၣ်တံးဖိ	ပုၤန့ၣ်လီၤမၤသကိးတံးအနီၣ်ဂံၢ်	ဖိမုၢ် - ဖိခွါအတံးချံးဃုာ် (%ဖိမုၢ်)
Site 1	ပုၤက့ၤကဒါက့ၤတစီၢ်တလီၢ်ဖိတဖၣ်	၂	၁:၁(၅၀%)
Site 2	ပုၤက့ၤကဒါက့ၤတစီၢ်တလီၢ်ဖိတဖၣ်	၁၃	၆:၇(၄၆%)
	ဒဲကဝီၤကမံးတံးဒီးဂံၢ်နီၣ်ထံးကမျာ်အကရၢတဖၣ်(CBOs)	၃	၂:၁(၆၇%)
မံၤလးအူ	ပုၤက့ၤကဒါက့ၤတစီၢ်တလီၢ်ဖိတဖၣ်	၁၂	၂:၁၀(၁၇%)
	ဒဲကဝီၤကမံးတံးဒီးဂံၢ်နီၣ်ထံးကမျာ်အကရၢတဖၣ်(CBOs)	၁၆	၆:၁၃(၅၆%)
မံၤရၢဖိ	ပုၤက့ၤကဒါက့ၤတစီၢ်တလီၢ်ဖိတဖၣ်	၉	၂:၇(၂၂%)
	ဒဲကဝီၤကမံးတံးဒီးဂံၢ်နီၣ်ထံးကမျာ်အကရၢတဖၣ်(CBOs)	၁၉	၉:၇(၃၂%)
မံၤလး	ပုၤက့ၤကဒါက့ၤတစီၢ်တလီၢ်ဖိတဖၣ်	၉	၅:၄(၅၆%)
	ပုၤမူၢ်စလုၣ်အနီၣ်ဒိၣ်တဖၣ်	၂၀	၆:၁၄(၃၀%)
	ပုၤမူၢ်စလုၣ်အသးစါဖိတဖၣ်	၁၃	၀:၁၃(၀%)
အူဗျာ်	ပုၤက့ၤကဒါက့ၤတစီၢ်တလီၢ်ဖိတဖၣ်	၁၁	၇:၄(၆၄%)
	ပုၤမူၢ်စလုၣ်အပုၤခိၣ်နီၣ်တဖၣ်	၁၀	၁:၉(၁၀%)
နီၣ်ဖိ	ပုၤက့ၤကဒါက့ၤတစီၢ်တလီၢ်ဖိတဖၣ်	၁၄	၀:၁၄(၀%)
ဘၣ်ဒိၣ်ယါ	ပုၤက့ၤကဒါက့ၤတစီၢ်တလီၢ်ဖိတဖၣ်	၇	၂:၅(၂၉%)
	ဒဲကဝီၤကမံးတံးဒီးဂံၢ်နီၣ်ထံးကမျာ်အကရၢတဖၣ်(CBOs)	၁၂	၅:၇(၄၂%)
ထါမံၤဟ့ၤနီၣ်	ပုၤက့ၤကဒါက့ၤတစီၢ်တလီၢ်ဖိတဖၣ်	၈	၅:၃(၆၃%)
	ဒဲကဝီၤကမံးတံးဒီးဂံၢ်နီၣ်ထံးကမျာ်အကရၢတဖၣ်(CBOs)	၁၁	၆:၅(၅၅%)
ခဲလၢာ်ပံၤဖိၣ်		၁၈၉	၆၅:၁၂၄(၃၄%)

ကီၢ်ဆၢလီၢ်ကဝီၤအတံးဂ့ၢ်ဖိၣ်ဖုၣ်ဘၣ်ဃးပုၤန့ၣ်လီၤမၤသကိးတံးတဖၣ်

ပုၤဒိကန့ၣ်တံးဖိ	ခဲလၢာ်	မုၢ်ဒီးခွါ-တံးချံးဃုာ်
ပုၤက့ၤကဒါက့ၤတစီၢ်တလီၢ်ဖိတဖၣ်	၈၅	၃၀:၅၅(၃၅%)
ဒဲကဝီၤကမံးတံးဒီးဂံၢ်နီၣ်ထံးကမျာ်အကရၢတဖၣ်(CBOs)	၆၁	၂၈:၃၃(၄၆%)
ပုၤမူၢ်စလုၣ်ဖိတဖၣ်	၄၃	၇:၃၆(၁၆%)
ခဲလၢာ်ပံၤဖိၣ်	၁၈၉	၆၅:၁၂၄(၃၄%)

တၢ်နီၣ်-

- * တၢ်အပတၢ်အဝဲအမ့ၢ်ထံၤပုၤကွၢ်ကဒါကတိၢ်တလီၢ်ဖိတဖၣ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအဂ့ၢ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးတဖၣ်.
- * တလီၢ်လၢတၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်တၢ်လဲၤတူၢ်တၢ်လီၢ်အဂ့ၢ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးဒီးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤခံၣ်အဘၣ်စၢၤအတၢ်ဘၣ်ဃးလိာ်သးဒ်လၢတၢ်ပာ်လီၤအီၤလၢလံာ်ကျိၤစရီၤအပူၤန့ၣ်ဘၣ်.
- * ကရှုၢ်တၢ်တၢ်ပီၣ်ကတိၢ်သကိးတၢ် (FGD) အပူၤန့ၣ်လီၤပာ်ဃုာ်မၤသကိးတၢ်တဖၣ်အနီၣ်ကံၤလၢတၢ်ပာ်ဖျါလၢတၢ်ဖိခိၣ်ဒီးပှၢ်စံးဆၢတၢ်အနီၣ်ကံၤဖဲအတဖၣ်ခဲၤအဘၣ်စၢၤအတဘၣ်လိာ်သးဘၣ်န့ၣ်ခီဖျိလၢပှၢ်စံးဆၢတၢ်တအိၣ်ဘၣ်.

ဧကစီ	တၢ်အိၣ်သကိးလၢခံကတၢၢ် (စ့ၤကတၢၢ်-အါကတၢၢ် လၢတယံၣ်ဒီးဘၣ်)	တၢ်အိၣ်သကိးအယံၣ်အထၢ (စ့ၤကတၢၢ်-ယံၣ်ကတၢၢ်)	ကီၢ်ဆၣ်လၢတၢ်လဲၤအိၣ်သကိးတဖၣ်	တၢ်ဒုးထီၣ်ဟူးထီၣ်ဂၤထီၣ်သးလၢ တၢ်က့ၤကဒါက့ၤအဂီၢ်
S1	၁၃၀၄ - ၁၄၀၃	၉လါ	ဘီလုၣ် x ၂ ဒံၤမီၤစိ x ၂ လွဲၤကီၢ် x ၂ မ့ၤစံၣ် x ၂ ဖၣ်စီၣ် x ၂ မြူစိ x ၂ (တၢ်နီၣ် - ပှၤလဲၤအိၣ်သကိးတၢ်ဖိခံၤလဲၤဝဲဆူ ကီၢ်ရှၢၣ်ခဲလၢၣ်လၢကရှၢၣ်န့ၣ်ကီၢ်စံၣ်အပူၤလၢကမၤ ကမျၢၢ်သဘျူကရၢအတၢ်ဖိးတၢ်မၤတဖၣ်)	တၢ်မၤ x ၂
S2	၂၀၁၁ - ၁၄၀၃	၃သီ - ၃လါ	ဒံၤမီၤစိ x ၁ ဖၣ်စီၣ် x ၃ သၣ်ဒီၣ် x ၁	ဟံၣ်ဖိးသီဖိ x ၅
မၢ်လးအူ	၁၂၀၃ - ၁၃၁၁	၂နွံ - ၇လါ	ဖၣ်စီၣ် x ၁ ကွီၣ်ကွံ x ၁ ဖၣ်ပူၣ် x ၉ သၣ်ဒီၣ် x ၁	ဟံၣ်ဖိးသီဖိ x ၇
မၢ်ရၤဖိၢ်	၁၃၀၃ - ၁၃၁၂	၁နွံ - ၉လါ	ကွီၣ်ကွံ x ၃ သၣ်ဒီၣ် x ၆	ဟံၣ်ဖိးသီဖိ x ၉
မၢ်လး	၁၄၀၁ - ၁၄၀၄	၁သီ - ၃နွံ	ဘံလု x ၁ လဲဘွဲ x ၂ ကွၢ်အဆုၣ်ကွံ x ၁ ကွီၣ်ကွံ x ၁ ရၤမတံ x ၁ ဖၣ်အၣ် x ၁ သထီၣ် x ၁ သၣ်ဒီၣ် x ၁	“လဲၤဒီးကွၢ်” အိၣ်သကိး x ၁ ဟံၣ်ဖိးသီဖိ x ၄ ဟီၣ်ကစီၤ x ၄
အူၣ်	၁၃၀၄ - ၁၄၀၄	၂သီ - ၄နွံ	ပသံၣ် x ၁ ကိးကရူး x ၃ ရၤမတံ x ၄ ဖၣ်အၣ် x ၁ သထီၣ် x ၁	ဟံၣ်ဖိးသီဖိ x ၉ တၢ်မၤ x ၁
နီၣ်ဖိ	၁၃၀၄ - ၁၄၀၄	၂သီ - ၂လါ	ကိးကရူး x ၃ ကွၢ်အဆုၣ်ကွံ x ၈ ရၤမတံ x ၂ ဖၣ်ပူၣ် x ၁	“လဲၤဒီးကွၢ်” အိၣ်သကိး x ၂ တၢ်မၤဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ် x ၁ တၢ်မၤ x ၄ ဟံၣ်ဖိးသီဖိ x ၇
ဘၣ်ဒီၣ်ယါ	၁၄၀၂ - ၁၄၀၄	၂သီ - ၁လါ	ဒဝံ x ၂ ကွၢ်အဆုၣ်ကွံ x ၁ ဘျးဒဝံ x ၃ ရၤမတံ x ၁	“လဲၤဒီးကွၢ်” အိၣ်သကိး x ၂ တၢ်မၤဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ် x ၁ တၢ်မၤ x ၁ ဟံၣ်ဖိးသီဖိ x ၃
ထါမ်ဟ့ၤနီၣ်	၁၃၁၁ - ၁၄၀၃	၁နွံ - ၄လါ	ဒဝံ x ၆ ဘျးဒဝံ x ၂	“လဲၤဒီးကွၢ်” အိၣ်သကိး x ၁ တၢ်မၤဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ် x ၁ တၢ်မၤ x ၁ ဟံၣ်ဖိးသီဖိ x ၅

[illegible]

ကိုးဆာလီကဝီအတၢ်ဂ့ၢ်ဖိၣ်ဖျၢၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်လဲၤဆူကီၢ်ရၣ်တဖၣ်

ကီၢ်စဉ်/ဟီၣ်ကဝီၤဒိၣ်	ကီၢ်ရၣ်	ပှၤနီၣ်ဂံၢ်	%ဟံၣ်ဖိၣ်လၢ
ယီၤဒိၣ်ကီၢ်စဉ်	---	၀	၀%
ကရၢၣ်နီၣ်ကီၢ်စဉ်	ဘီလုၣ်	၂	၂%
	ဒဲၤခီၤစိ	၃	၃%
	လွၢ်ကီၢ်	၂	၂%
	မ့ၢ်စံၣ်	၂	၂%
	ဖျၢၣ်စိၣ်	၆	၆%
	ဖြူစိ	၂	၂%
	ဟံၣ်ဖိၣ်လၢ	၁၇	၁၈%
ပကူကဝီၤဒိၣ်	ကွီၣ်ကွံ	၅	၅%
	ဟံၣ်ဖိၣ်လၢ	၅	၅%
ကညီကီၢ်စဉ်	လဲၤသ့	၂	၂%
	ကီၢ်ကရူး	၆	၆%
	ကွၢ်အဆုၣ်ကွံ	၁၀	၁၁%
	ရၤမတံ	၈	၈%
	ဖျၢၣ်အၣ်	၂	၂%
	ဖျၢၣ်ပျၢ်	၁၀	၁၁%
	သၣ်ဒိၣ်	၉	၉%
	ဟံၣ်ဖိၣ်လၢ	၄၇	၄၉%
တလၢၤကီၢ်စဉ်	ဘံလု	၁	၁%
	သထီၣ်	၂	၂%
	ဟံၣ်ဖိၣ်လၢ	၃	၃%
တနီၣ်သရၣ်ကဝီၤဒိၣ်	ဒဲၤ	၈	၈%
	ဘျးဒဲၤ	၅	၅%
	ဟံၣ်ဖိၣ်လၢ	၁၃	၁၄%
အရၣ်ဝဲဒိၣ်ကဝီၤဒိၣ်	ပသံၣ်	၁	၁%
	ဟံၣ်ဖိၣ်လၢ	၁	၁%
ပှၤစံးဆၢတၢ်တအိၣ်		၉	၉%
ဟံၣ်ဖိၣ်လၢ		၉၅	၁၀၀%

ကိုးဆာဟီၣ်ကဝီၤတၢ်လီၤအတၢ်ဂ့ၢ်ဖိၣ်ဖျၢၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်ဒုးထီၣ်ဟူးထီၣ်ဂဲၤထီၣ်သးလၢတၢ်က့ၤကဒါက့ၤအဂီၢ်အတၢ်လဲၤတၢ်က့ၤတဖၣ်

တၢ်က့ၤကဒါက့ၤအဂီၢ်အကျိၤ	ဟံၣ်ဖိၣ်လၢ	% ဟံၣ်ဖိၣ်လၢ
“လဲၤဒီးကွၢ်”ထီၣ်လိၣ်အိၣ်သကိး	၆	၇%
တၢ်ပၤဘၣ်ဟီၣ်မိၣ်	၃	၄%
တၢ်မၤ	၉	၁၁%
ဟံၣ်ဖိၣ်လၢ	၄၉	၅၈%
တၢ်ဘျၢၣ်တၢ်ဘါ	၄	၅%
ပှၤစံးဆၢတၢ်တအိၣ်	၁၄	၁၆%
ဟံၣ်ဖိၣ်လၢ	၈၅	၁၀၀%

* တီၢ်နီၣ် - တၢ်လီၤဆီလၢအမၤ(၁၀)ဒီးတၢ်ဟံၣ်ဖိၣ်လၢအနီၣ်ဂံၢ်တဖၣ်အဘၣ်စၢၤလၢအအိၣ်ပျါလၢ တၢ်ဖိခိၣ်အလံာ်တၢ်ပျါစရီၤပှၤနီၣ်မ့ၢ်ဝဲလၢပှၤစံးဆၢတၢ်ဖိခိၣ်လၢအအိၣ်လၢ 51 အပူၤန့ၣ်, အဝဲသ့ၣ်ခံၤလၢလဲၤဆူကီၢ်ရၣ်(၆)ဘျၢၣ်လၢလၢကရၢၣ်နီၣ်အကီၢ်စဉ်ပှၤန့ၣ်လီၤ.

ပှၤတတၢ်လၢတၢ်တၢ်ပီၣ်ကတိၤသကိးတၢ်တဖၣ်မ့ၢ်ပှၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢအက့ၤကဒါက့ၤဝဲတဖၣ်တၢ်လီၤဆူကညီကီၢ်စဉ်ဒီးဘျးထီၣ်၁/၅န့ၣ်က့ၤဆူကရၢၣ်နီၣ်ကီၢ်စဉ်ဒီးအါတက့ၢ်မ့ၢ်ပှၤတဖၣ်လၢတၢ်ဒုးထီၣ်ဟူးထီၣ်ဂဲၤအသးလၢအကက့ၤလီၤတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးအဟံၣ်ဖိၣ်လၢလီၤဆီဒေၣ်တၢ်လၢအမၤတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. “လဲၤဒီးကွၢ်” ပှၤအိၣ်သကိးတၢ်တဖၣ်ပၣ်ဃုာ်ဒီးပှၤက့ၤကဒါက့ၤစၢၤမ့ၢ်ဒေၣ်ပှၤလၢအပဲလၢဒဲကဝီၤလၢအအိၣ်လၢ(Tak)ကီၢ်ရၣ်အပူၤဒီးပှၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤလဲၤဆူကလံာ်ထံးတကပၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်အိၣ်သးနီၢ်နီၢ်အဂၢၢ်အကျိၣ်တဖၣ် - တၢ်ထၢဖှိၣ်မၤန့ၢ်ပုၤလၢလီၢ်ကဝီၤပူၤတဖၣ်အတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်တဖၣ်

တိုးနိုင် - * တာအပတီးဝဲအံ့မ့ဒ်ထဲပုကုကောဒါကုတစီတလီဖိတဖုအတင်ထံင်တင်ဆိကမိဉ်တဖု.

* တၢ်ဂ့ၢ်မိၢ်ပုၤညီၤန့ၢ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲၣ်လၢတၢ်တၢ်ပီၣ်တဲသကိးတၢ်တဖၣ်တဘျီတၢ်တဘျီစ့ၣ်, ဒီးဘၣ်တၢ်ကွဲးဖျိၣ်ဖျၢၣ်ကုၤအိၣ်လၢတၢ်ဖိလၢ. တၢ်ဂ့ၢ်တဘျုးခါလၢအမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢန့ၢ်လီၤမၤဘၣ်ဒီးဘၣ်ထံးတၢ်အခိၣ်သ့ၣ်မိၢ်ပုၤတဖၣ်, လီၤဆီၣ်တၢ်ပုၤလၢအဘၣ်ထွဲၣ်ဒီးဆၢကတိၢ်ခဲအံၤကဏ္ဍၢ်ဖျိၣ်စုကဝဲၤတဖၣ်, ဟီၣ်ခိၣ်လီၤအတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်ဒီးတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူအတၢ်ဖံးအိၣ်မၤအိၣ်အကျတဖၣ်.

* တာ်ထံၣ်တာ်ဆိကမိၣ်အခိၣ်ထးခိၣ်ဘိတဖၣ်ဘၣ်တာ်ယၢၤထီၣ်အီၤလၢဒဲကဝီၤ. တၢ်လၢတၢ်မ့ၢ်တယၢၤထီၣ်အီၤဘၣ်န့ၣ်ဒုးန့ၣ်ဖျါဝဲလၢပုၤခဲလၢာ်လၢဒဲကဝီၤတဖၣ်ဘၣ်သးဝဲန့ၣ်လီၤ.

ကရုဏ်ဇီဝကုဏ္ဍိယအိန္ဒိယ/တပ်တော်တရားအတိအကျသုံးလုံးတပ်တော်လေးဆုံး

တၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘီၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်လၢအကဲထီၣ်သးတပယုၣ်ဃီ

- ပယီသုးမုါဝဲကျဲတဖၣ်(တၣ်မၤစး)ဒီးအဝဲသ့ၣ်အပူၤလၢတၢ်ဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမိၤအီၤလၢကတဲထီၣ်ခၢၣ်စးတဖၣ်(ကိၣ်ပယီၤပဒိၣ်အသး မုါတဖၣ်လၢကညိကီၢ်စၢ်ဒီးတလၢကီၢ်စၢ်အပူၤဒီး KNPLFဒီးဂီၤဒီးဝဲဆၣ်လၢကရၣ်န့ၣ်ကီၢ်စၢ်အပူၤ)ဆဲးမုါဒီးဒၣ်တၢ်ဘိၣ်တၢ်ဘၣ် အတၢ်ယီၣ်ဘၣ်ဘီအကလုာ်ကလုာ်လၢသဝီဖိလၢကစၢ်ခိၣ်ကလိကျဲတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မုါပတုၣ်တၢ်ခးသန့က့အဝဲသ့ၣ်ဟး ဝုၤဝီၤဒီးတၢ်လၢလီၤကဝီၤလၢအအိၣ်ဘူးအိၣ်တၢ်တဖၣ်လၢတၢ်လီၤတဘျူးတီၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. အတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်မိၢ်ပုၤမုါဝဲလၢကကွၢ်တၢ် အိၣ်အသးဒီးလၢကခိၣ်ဆၢဝဲလီၤကဝီၤပူၤ NSAsအတၢ်ဖဲးတၢ်မၤတဖၣ်, ဘၣ်ဆၣ်ဒ်လဲၣ်ဂ့ၢ်ဂ့ၢ်, ပုၤသဝီဖိတဖၣ်န့ၣ်ပၢၣ်ဒီးအိၣ်ဒီးတၢ် ပလီၤပဒိၣ်အသးလၢအတၢ်ဟူးတၢ်ဝဲတဖၣ်အဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်လဲၣ်ဂ့ၢ်ဂ့ၢ်မုါလၢကညိကီၢ်စၢ်ခၢၣ်သးအလီၤကဝီၤလၢအလီၤပၤအ လီၤတဖၣ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ညီန့ၢ်ဒုးပးဝဲလၢအပုၤသုးဖိအဒးဖးထီၣ်(MLA)အပူၤန့ၣ်လီၤ.
 - လၢတၢ်လီၤကိးပုၤဒီးန့ၣ်, ပုၤသဝီဖိတဖၣ်တဲဖျါထီၣ်လၢ(တၣ်မၤစး)န့ၣ်သ့ဝဲတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးအံၤလၢတၢ်ကမၤဆူၣ်ထီၣ်နီၤခိၣ်အဂီၢ်အဘိ လၢအဝဲသ့ၣ်အသးခိးတၢ်လီၤကဝီၤတဖၣ်, မၤအါထီၣ်ဆူၣ်ထီၣ်အပူၤနီၣ်ဂံၢ်ဒီးဆုၢ်အါထီၣ်တၢ်အိၣ်ဒီးသုးအတၢ်ဖိတၢ်လဲၤတဖၣ်လၢအ ဝဲသ့ၣ်အလီၤကဝီၤတဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢကလံၤစိးရၤမတံ(မ့ၣ်ဝဲခိၣ်)ကီၢ်ဆၣ်အပူၤန့ၣ်, သုးအပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ်စ့ကိးမၤအ ပံၣ်ဖိပိဖိတဖၣ်ဟဲသုးအလီၤအကျဲတဘျီဃီဆူၣ်အဝဲသ့ၣ်အလီၤကဝီၤတဖၣ်လၢကစူးကါဝဲလၢတၢ်မၤတဖၣ်မံၤမံၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အါန့ၢ်အ န့ၣ်, ဖဲလၢတယံၣ်ဒီးဘၣ်တၢ်မၤဒိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ကျဲအတၢ်တိၣ်ကျဲတဖၣ်လၢလီၤကဝီၤတဘျူးတီၤအပူၤဒီးသိးလၢကမၤဆူၣ် ထီၣ်တၣ်မၤစးအဂီၢ်အဘိဒ်သိးလၢကလဲၤတုၤဝဲဆူၣ်လီၤကဝီၤလၢအပူၤကွံာ်လၢတၢ်လဲၤအီၤတတုၤညီညီတဖၣ်အလီၤတဖၣ်ကသ့ဝဲအဂီၢ် န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဖဲးတၢ်မၤမဲးလၢအံၤတၢ်တဲဖျါထီၣ်အခီပညီဒ်အမုါတၢ်ကထံၣ်ဘၣ်ဝဲလၢတၢ်မၤစးအတၢ်ဖဲးတၢ်မၤတၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်အလီၤ ကဝီၤတဖၣ်အပူၤန့ၣ်အိၣ်ဂၢ်ဆိးကျဲၤဝဲဒီးမၤစုၤလီၤတၢ်န့ၢ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးတၢ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
 - တၢ်န့ၢ်တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်အါထီၣ်ဝဲလၢNSAsအပူၤလၢတဘၣ်လီၤအသးဒီးတၣ်မၤစးဒီးDKBA သန့က့လၢရၤမတံကီၢ်ဆၣ်အပူၤန့ၣ်အဝဲ သ့ၣ်မၤဆူၣ်ဒီးပုၤလၢကမၤတၢ်န့ၣ်လီၤ. (အ့ၣ်)
 - လၢကညိကီၢ်စၢ်အခၢၣ်သးဒီးကလံၤစိးတကပၤ(ကိးကရံး, ရၤမတံဒီး
 - ကွၢ်အဆူၣ်ကွၢ်ကီၢ်ဆၣ်တဖၣ်)ဒီးလၢတလၢကီၢ်စၢ်အပူၤန့ၣ်, ပုၤသဝီ ဖိတဖၣ်ယၤထီၣ်ဝဲလၢသုးဖိၣ်စုကဝဲၤကရူၢ်အိၣ်လၢလီၤကဝီၤပူၤအါအါဂီၢ် ကီၢ်တဖၣ်မုါတၢ်အိၣ်သးလၢအလီၤပျဲဝဲလၢကဒုးတၢ်ယၤတၢ်အဂီၢ်မုတမုါ ကဆဲးစးထီၣ်ကဒါက့ဝဲတၢ်ဒုးလီၤယၤလီၤသးန့ၣ်လီၤ.(အ့ၣ်,နီၣ်ဖိ)
 - တၢ်ထီၣ်ဒုးတၢ်ဒီးတၢ်ခးလီၤသးလၢကခူၣ်ကီၢ်စၢ်ဒီးယိးဒိၣ်ကီၢ်စၢ်လၢက လံၤစိးတကပၤန့ၣ်ကဲထီၣ်အသးကွၢ်ကွၢ် - ဒီးတၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်စ့ကိးလၢ တၢ်ထီၣ်လီၤသးဒီးတၢ်မၤအသးတဖၣ်ကဲထီၣ်ဝဲတဘျီတခီၣ်လၢကညိကီၢ် စၢ်ကလံၤစိးတကပၤ - တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤမုါတၢ်လၢအညီန့ၢ်တၢ်ဟံၣ်ဖျါ အီၤဒ်အမုါတၢ်အဖိတဖၣ်လၢတၢ်မၤစးအတၢ်သးတတီတလီၤလၢပုၤဖိ ခိၣ်, ဒီးတၢ်နိးတၢ်ဘျူးတဖၣ်အိၣ်ဝဲလၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်န့ၢ်တၢ်လၢတၢ်မၤ တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးအပူၤဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ကျဲးစးထဲးဂံၢ်ထဲးဘါဒိၣ်ထီၣ်လၢတၢ်ကတိၤသကိးထံၣ်ဂီၢ်ကီၢ်သးလၢကလုာ်န့ၣ်အပတီၢ်အပူၤဒီးလၢ ခံကတၢ်လၢတၢ်မၤဃုမၤဖိးလီၤကတၢ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- “တရူးဒီးလၢ(တၢ်မၤတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး), ယကီၢ်တၢ်သမံး သမံးတၢ်အလီၤလၢပဘၣ်အိၣ်ပတုၣ်တဖၣ်တဘျီလၢက ဘၣ်.ညီန့ၢ်တၢ်လဲၤတၢ်က့ၤတဖၣ်ကယံာ်ဝဲတဘျူးန့ၣ်ရဲၣ် ယံာ်န့ၢ်ဒီးလၢအလီၤဘၣ်ဝဲအသိး. အဆဲးအံၤညီထီၣ်ဖး ဒိၣ်သန့က့ပဘၣ်ဟ့ၣ်ကီၢ်ပုၤဒီးလၢတၢ်ခိးသမံးသမံးတၢ် အလီၤတဖၣ်.”**

ပုၤဘၣ်ဒိၣ်ယၤပိာ်မုၢ်လၢအက့ၤဆူကွၢ်အဆူၣ်

“တရူးဒုံးလာ(တိမ္မတိပတုတိတိး), ယက်တိသမံ
သမိတိအလိလိပတုတိအိပတုတိတိတိတိတိတိ
တိ.ညိနိတိလဲတိကတိတိတိကတိတိတိတိတိ
ယိနိဒုံးလာအလိတိတိတိအသိ. အမံအံညိထိတိ
အိသနိကတိတိတိတိတိတိတိတိတိတိတိ
အလိတိတိ.”

ပုၤဘၣ်ဒိၣ်ယါပိၣ်မ့ၣ်လၢအကုၤဆူက့ၣ်အဆုၣ်ကံ့

တၢ်လဲလိာ်လၢအဂ့ၢ်ထီၣ်ဒိၣ်ထီၣ်တဖၣ်

- ပုသတိတဖွဲ့လားအဘဉ်တမ၊အ၊မ၊သီအီလ၊လီ၊ကဝီ၊ပူ၊တုဉ်မ၊အီ၊အ၊ဝ၊ကျီ၊တဖွဲ့နုဉ်စု၊လီ၊ဝ၊အ၊မ၊၊ ဘဉ်ဆဉ်သနဉ်ကုတမ၊
တရီတပ၊တံတဖီတလံ၊တဖွဲ့အိဉ်ဒံးဝဲဒီးညီနုဉ်တံ၊ထီဉ်စုလားအဘဉ်ထွဲဒီးတံ၊မ၊ဆုဉ်ပု၊လားကမ၊တံ၊အ၊ဂီ၊နုဉ်အိဉ်ဒံးဝဲကုဉ်ကျီ
(ကီးကရူးဒီးကုဉ်အဆုဉ်ကွဲကီ၊ဆဉ်)တဖွဲ့နုဉ်ဒုးနုဉ်ဖျါထီဉ်ပုသတိတဖွဲ့အတံစံဉ်စီ၊ဝဲစီ၊လားတံ၊တနဉ်နုဉ်တုဉ်မ၊နုဉ်အိဉ်ဒံးဝဲ
ဒီးမ၊စ၊လီ၊တံ၊သုဉ်ထီဉ်တံ၊နဉ်နုဉ်တံ၊တဖွဲ့နုဉ်လီ၊။ (နီဉ်တိ၊ အုပုဉ်မ၊၊ မံလား)

“(စးထိပ်လာတပ်ပတုတ်တား)တားအိတ်သးထဲတမံ၊
မီးလာအလီဆီမုတ်ဝဲဒုတ်လာပတုတ်ဟူဘုတ်လာကျိ
သိတ်.လာတားအဝဲအံ၊အမဲညါနွံတားဆီတလဲတအိတ်
ဝဲနီတမံဘုတ်.”

ပုမ္ဗိလးအပိာ်ခါလၢအက့ၤဝဲဆူဖဉ်ပုာ်

- တမံဃဒီးတါမကတါတါဒုးတါယဒီးတါမစူလီတါမအမဒီ၊ စူလီတါမဃိတါလတါကဟူးဂဲလတါသဘူအဂီဖဲလတါပတုတ်တါခးဝံလီဝံလါအဘဉ်ထွဲဒီးတါဘဉ်တါဘဒီးလါအဘဉ်ထွဲဒီးတါလဲလီဂုထီဉ်ဒိဉ်ထီဉ်လီ။ ဒ်လဲဉ်ဂုဂုပုသဝီဖဲလါအအိဉ်လါကလံဖိးကညီကီဉ်တကပပျံးဒဲကထဉ်လီတဘဉ်သးဒီးတုဉ်မဒီအသုးတဖဉ်ဖဲလါအလဲတါက့တါအခါဘဉ်တါပျံးအဝဲအံစူလီဝဲလါကီပယီမုဉ်ထီဉ်ကလံထံးအလီကဝီတကပန့ဉ်လ။ (မဲဂရဲဉ်၊မဲလးအု)

ဟိန်လ်မုဂ်ဟိအတၢ်ဂၢ်ကိ

တၢ်ဆီလီၤအသိ

- ညီၣ်န့ၣ်န့ၣ်, ပုၤသဝီဖိတဖၣ်တပလီၤအသးလၢတၢ်ဆီလီၤဟိန်လ်မုဂ်ဟိအသိတဖၣ်ဘၣ်. နီၣ်လဲၣ်ဂ့ၤဂ့ၤ, ပုၤက့ၤကၤကၤကၤကၤကၤကၤအိၣ်လၢမံၤလးအူၤဒီးခံၣ်လၢဘၣ်ဒိၣ်ယၢၢ်န့ၣ်ဟ့ၣ်လၢတၢ်ဆီလီၤဟိန်လ်မုဂ်ဟိဖဲလၢတၢ်မၤတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးဝံၤအလီၤခံၣ်မၤဘၣ်ဒိၣ်ဘၣ်ထံးပုၤသဝီဖိတဖၣ်(တၢ်အံၤဘၣ်ထွဲဒီး KNU-NMSP အတၢ်ဂၢ်လိာ်ဘျီလိာ်သးလၢဟိန်လ်မုဂ်ဟိ)န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤဆဲးမၤပျီတၢ်

- ပုၤသဝီဖိတဖၣ်အတၢ်ဟံၣ်ပျီထီၣ်တၢ်တအိၣ်ဘၣ်မုၢ်လၢတၢ်တဖၣ်သ့ၣ်ညါအီၤတၢ်နီၣ်တမံၤလၢတၢ်မၤဆဲးမၤပျီကွၢ်တၢ်ဖဲလၢတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးဝံၤအလီၤခံၣ်သန့က့ၤလၢတၢ်ယံၣ်ဒီးဘၣ်န့ၣ် DKBAလၢအအိၣ်လၢကလံၤထံးရၤမတၢ်ကီၢ်ဆၣ်မၤနီၣ်တၢ်လီၤအဆၢလၢတၢ်မၤဘၣ်ဒိၣ်တၢ်အလီၤတဖၣ်သ့ၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ပလီၤအတၢ်အတၢ်ပနီၣ်တဖၣ်. (အူၣ်)

“တၢ်လီၤအိၣ်ဒီးဝဲအါတၢ်လၢပလဲၤခီအီၤတဘျီဘၣ်, ဘၣ်ဆၣ်အစၢၤကတၢ်ပသ့ၣ်ညါလၢတၢ်လီၤလၢတၢ်ဘၣ်ဒိၣ်အလီၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.”

ပုၤအူၣ်ပိာ်ခွါလၢအက့ၤဝဲဆူရၤမတၢ်

တၢ်ဟဘၣ်ဟိန်လ်မုဂ်/တၢ်မၤန့ၣ်က့ၤဟိန်လ်မုဂ်

တၢ်ဂၢ်အကလုာ်ကလုာ်

- ခီဖျိလၢတၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်သးဒုဒီးလၢအဆၢတတၢ်လၢတၢ်မၤတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးဝံၤအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ်အသိ, ပုၤအါဂၢၤအိၣ်ဒီးက့ၤဝဲဆူကီၢ်ဆၢအတၢ်လီၤတဖၣ်လၢတၢ်ရဲၣ်ကျဲၤတမံၤမံၤအဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ. နီၣ်လဲၣ်ဂ့ၤဂ့ၤ, တၢ်လီၤလၢကီၢ်ဆၢလၢမံၤတဖၣ်ဒီးယိၣ်သၢပျီအဘၣ်စၢၤမုၢ်တၢ်လၢအပူၤဖျိတၢ်လဲၣ်လၢကရၢၢ်ဖီၣ်စုကတဲၤတဖၣ်ဂ့ၤလိာ်ဘျီလိာ်သးအကလုာ်ကလုာ်လၢတၢ်လီၤတဖၣ်ဒီး မ့တမ့ၢ် တၢ်လီၤတအိၣ်တၢ်လၢဘၣ်လၢကသ့ၣ်ထီၣ်ကၤကၤတၢ်လၢအိၣ်သးသမ့တၢ်ဖဲတၢ်မၤအကျဲတဖၣ်လၢတၢ်သဘျီအပူၤဒီးလၢတၢ်န့ၣ်အသိ,ထံၣ်ဂီၢ်သးအတၢ်အိၣ်သးအံၤဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကဟံၣ်ပျီက့ၤဝဲတၢ်ကမၤအသးခါဆူညါတဖၣ်လၢပုၤဒဲကဝီၤဖိတဖၣ်အဂီၢ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. (နီၣ်ဖိ, အူၣ်မဲၤ, မံၤလး)

“ပုၤသ့ၣ်မ့ၢ်ဟးဖျိတဖၣ်အတၢ်က့ၤကၤကၤကၤကၤကၤကၤဂၢ်ကိမုၢ်ဝဲလၢကဘၣ်ဆၢတၢ်လၢကဘၣ်သ့ၣ်ထီၣ်လၢအကဆၢတၢ်လၢနီၣ်တၢ်ယၢၢ်ဖဲလဲၣ်တဘျီအဖီလၢန့ၣ်လဲၣ်.”

ပုၤမံၤလးပိာ်ခွါလၢအက့ၤဝဲဆူရၤမတၢ်

- ပုၤသ့ၣ်မ့ၢ်ဟးဖျိအပူၤတၢ်လၢကညီၣ်ကီၢ်စၢ်ကလံၤဖိးတကပၤလီၤပြီလီၤပြီတၢ်လဲၣ်လၢတၢ်မုၢ်မၤန့ၣ်အါထီၣ်ကျဲၤလၢတၢ်ကအိၣ်စၢ်အိၣ်ကျဲၤဒီးအိၣ်ကၤအိၣ်ခိးဝဲအဂီၢ်(ဟံၣ်သ့ၣ်ဒီးတၢ်သးလီၤသးကျဲၤဆူပူၤပုၤအလီၤကဝီၤတဖၣ်, အိၣ်ဆိးဝဲလၢသဝီလၢအဂီၢ်ကျဲၤတဖၣ်အပူၤဒီးက့ၤ “န့ၣ်သ့ၣ်”ဝဲဆူအဝဲသ့ၣ်အတၢ်လီၤလၢအဘၣ်စၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိဝဲလၢအပူၤကွၢ်အလီၤတဖၣ်)န့ၣ်လီၤ. ပုၤအဂ့ၤအဂၤတဖၣ်အိၣ်ဒီးဝဲလၢ NSAsအတၢ်ကဟ့ၣ်သယံၤအဖီလၢဒီးလၢတၢ်န့ၣ်အသိ, တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤပုၤသ့ၣ်မ့ၢ်ဟးဖျိအတၢ်က့ၤသ့ၣ်လီၤလီၤအိၣ်လီၤဆိးဖဲလၢတၢ်မၤတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးဝံၤအလီၤခံၣ်ဝဲဘျီလၢလၢန့ၣ်, ပျီလီၤကလံၤလၢတၢ်ကလိၣ်ဘၣ်တၢ်ထံၣ်လိာ်ကတိၤသကိးတၢ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ်လၢ NSAsန့ၣ်လီၤ.(မံၤလးအူၣ်)

တၢ်န့ၣ်ဟဘၣ်ဟိန်လ်မုဂ်

- ဟိန်လ်မုဂ်လၢအူၣ်မဲၤဒီးနီၣ်ဖိတဖၣ်အိၣ်ဝဲလၢတၢ်ကိတၢ်ခဲဒိၣ်မးလၢကဘၣ်မၤဝဲတၢ်ဆၢတၢ်လၢတၢ်အဆၢကတိၢ်ခံၣ်အဘၣ်စၢၤလၢတၢ်က့ၤလီၤဆိတရျးလၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအိၣ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးဝဲဒ်သိးလၢကမၤန့ၣ်ဟိန်လ်မုဂ်မနုၤတဖၣ်လၢအအိၣ်တၢ်ခဲးဝဲမ့တမ့ၢ် အိၣ်ခိးတုၤဝဲလၢတၢ်အိၣ်သးအိၣ်စၢ်အိၣ်ကျဲၤအိၣ်ထီၣ်ဝဲ,ဘၣ်ဆၣ်တၢ်အိၣ်သးလၢန့ၣ်စ့ၢ်ကိးတသ့ၣ်ညါန့ၣ်ပာ်ဝဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ဂီၢ်အံၤမုၢ်တၢ်လၢအမၤန့ၣ်ထီၣ်တၢ်ခီဖျိလၢတၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘၢလၢကကဲထီၣ်သးတဘျီဘၣ်တဘျီလၢလီၤကဝီၤပူၤတၢ်မဒီးအဝဲၤကျဲၤတဖၣ်, KNUအပူၤတၢ်ကဘၣ်တဂၤစ့ၢ်စ့ၢ်, တမံၤမုၢ်သ့ၣ်ဒီးဖဲလၢတၢ်ယံၣ်ဒီးဘၣ် Mae Fa Luang Foundation တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. (အူၣ်)
- စးထီၣ်လၢတၢ်မၤတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးဝံၤန့ၣ်, တၢ်ဟ့ၣ်လီၤတၢ်န့ၣ်ဟဘၣ်ဟိန်လ်မုဂ်အလံာ်အလံာ်တဖၣ်လၢ KNU ဒီးလီၤကဝီၤပူၤပနီၣ်အပူၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ်န့ၣ်အါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢဒၣ်ကီၢ်ဆၣ်အပူၤ, နီၣ်လဲၣ်ဂ့ၤဂ့ၤ, ပုၤသ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဖိတဖၣ်ကဘၣ်ထုးထီၣ်ဝဲအဝဲသ့ၣ်အလံာ်တၢ်အုၣ်သးအတၢ်ဂီၤက့ၤတဖၣ် (ID cards)ဒီးန့ၣ်လီၤ. (ဘၣ်ဒိၣ်ယၢၢ်)
- လၢက့ၣ်အုၣ်က့ၣ်အကီၢ်ဆၣ်အပူၤန့ၣ်, ဟိန်လ်မုဂ်ကစၢ်တဖၣ်ဘၣ်ဟ့ၣ်ဝဲစုတန့ၣ်တဘျီလၢတၢ်မၤသီထီၣ်က့ၤအဟိန်လ်မုဂ်အလံာ်လံာ်တဖၣ်ဆူသးဖီၣ်စုကတဲၤကရၢၢ်တဖၣ်လၢစ့ၢ်,ဝဝဝကွးလၢတအက့ၢ်(၁,၆၀၀စက့ၤယံၣ်ထၢၣ်)စုၣ်စုၣ်န့ၣ်လီၤ.ပုၤမုၢ်တဟ့ၣ်ဘၣ်န့ၣ်အဟိန်လ်မုဂ်န့ၣ်တၢ်ကဟံၣ်ပျီထီၣ်အီၤလၢတၢ်ဟံးကွၢ်အီၤလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. (အူၣ်)
- ဟိန်လ်မုဂ်လၢတၢ်ဟံးန့ၣ်ကွၢ်အီၤလၢခီဖန့ၣ်သ့ၣ်ဒီးတၢ်မဒီးတဖၣ်န့ၣ်အါထီၣ်ဝဲလၢဒၣ်ကီၢ်ဆၣ်အပူၤ, ဘၣ်ဆၣ်သန့က့ၤညီၣ်န့ၣ်န့ၣ်တၢ်ဟ့ၣ်စုလၢတၢ်လိးက့ၤအီၤအစါ(ဘၣ်ဆၣ်သ့ၣ်တၢ်မၤဆူၣ်မၤစးဖဲလၢအထီၣ်လိာ်သးဒီးပုၤလီၤကဝီၤဖိတဖၣ်)န့ၣ်လီၤ. အဲဒါ KNUအိၣ်ဒီးစိကမီၤလၢကပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤဝဲခီဖန့ၣ်လၢအဂ့ၢ်ဆူၣ်န့ၣ်ပုၤတၢ်လီၤလၢအလီၤကဝီၤတဖၣ်စုၣ်စုၣ်လၢဒၣ်ကီၢ်ဆၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. (ထၢၣ်မံၤဟ့ၢ်န့ၣ်,ဘၣ်ဒိၣ်ယၢၢ်)
- ဟိန်လ်မုဂ်လၢတၢ်ဟံးန့ၣ်ကွၢ်အီၤလၢယံၣ်ဒီးဘၣ်တဖၣ်လၢတၢ်မၤဒိၣ်ထီၣ်လဲၣ်ထီၣ်တၢ်ဘျီထီၣ်ကျဲၤအတၢ်တီၢ်ကျဲၤတဖၣ်ဂီၢ်န့ၣ်မုၢ်တၢ်လၢအမၤစ့ၢ်လီၤန့ၣ်ဒိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ဟဘၣ်ဟိန်လ်မုဂ်လၢလီၤကဝီၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.

“ယအိၣ်ခိးဒီးမုၢ်လၢလၢပမီၤအတၢ်ကရၢၢ်ကရီၢ်(KNU) ကရဲၣ်ကျဲၤန့ၣ်ပုၤ(ဟိန်လ်မုဂ်ဒီးယၢၢ်)လၢအမုၢ်တၢ်လၢအလိၣ်ဝဲလၢပဂီၢ်.”

ပုၤထၢၣ်မံၤဟ့ၢ်န့ၣ်မုၢ်တၢ်လၢအက့ၤဝဲဆူဒၣ်

တၢ်သ့ထီၣ်က့ၤဟိန်လ်မုဂ်

- တၢ်ဒုးတယၢ်ကွၢ်ပုၤပိာ်ခွါမုၢ်ပိာ်ခွါ၅%က့ၤဝဲလၢကက့ၤသ့က့ၤအကစၢ်အဟိန်လ်မုဂ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်သ့ထီၣ်က့ၤကစၢ်ဒၣ်ဝဲအဟိန်လ်မုဂ်တဖၣ်န့ၣ်ကသ့ဝဲထဲလၢပုၤဒီးလၢဘၣ်သးလၢပုၤအလီၤကဝီၤတတီၢ်ဘၣ်တတီၢ်စုၣ်စုၣ်(တၢ်မုၢ်လိၣ်လၢကဘၣ်ပုၤက့ၤကစၢ်အီၤသန့က့ၤ)န့ၣ်လီၤ. တၢ်သ့ထီၣ်က့ၤဟိန်လ်မုဂ်လၢကစၢ်ခိၣ်ကလိကျဲၤလၢကီၢ်ဆၢအလီၤကဝီၤတဖၣ်န့ၣ်မုၢ်တၢ်လၢအကီၢ်ခိၣ်မးမုၢ်လၢတၢ်လီၤသ့ၣ်တဖၣ်ခဲလၢကံၤဘၣ်တၢ်သ့ထီၣ်အီၤလၢသးဖီၣ်စုကတဲၤကရၢၢ်လၢအဂၤလိာ်ဂုၤမၤန့ၣ်တၢ်ဖၣ်န့ၣ်လီၤ. (အူၣ်,မံၤလး)

တၢ်လၢ်အိၣ်သးသမ္မတၢ်ဖဲးတၢ်မၤအကျဲအတၢ်ဂၢ်တၢ်ကျၢၤ

တၢ်ဃုအူၣ်တၢ်တဖၣ်

- တၢ်မၤမၤစၢ်လီၤတၢ်လၢတၢ်ဟံးတၢ်ဂၤအတၢ်ဃဲးတၢ်စၢ်အဖီခိၣ်သန့ကု, ထီၣ်န့ၣ်တၢ်ဘၣ်ဟ့ၣ်တၢ်ခိတၢ်သ့တဖၣ်လၢတၢ်မၤမၤဂျီၤဝဲၤကွၢ်အတၢ်ဖဲးတၢ်မၤတဖၣ်အဖီခိၣ်(တၢ်ယိယိဖိၣ်အမ့ၢ်ပုၤသဝီဖိတဖၣ်လၢတၢ်မၤအထူးထီၣ်လၢအဟံၣ်ကရၢၢ်ပုၤလၢကလဲၤဆါဆုကျးပုၤဒၣ်လၢ်)ဆုသးအိၣ်ခိးသမံသမိးတၢ်အလီၤတဖၣ်ဒီးတၢ်အံၤလၢလီၤကဝီၤခဲလၢ်အပူၤန့ၣ်မၤဒဲးအသးထီၣ်ဒီးတၢ်လီၤတယၢ်ဒဲးန့ၣ်လီၤ.

“တၢ်မၤတၢ်ခၢၣ်မၤအိၣ်နီၤကီၢ်နီၤပကကၤကၤဒါကၤဒါမီ
...မၤဒၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်လီၤတအိၣ်တၢ်နီၤတတီၤလၢပ
ကမၤနီၤအီၤလၢပတၢ်လၢ်အိၣ်သးသမ္မတၢ်ဖဲးတၢ်မၤ
တၢ်ဖဲးတၢ်မၤအကျဲတဖၣ်အဂီၢ်ဘၣ်. ကမ့ၢ်သဘျူက
ရၢတဖၣ် (NGOs)တဲဘၣ်ဃးတၢ်ဆၢထၢၣ်လၢနီၤက
စၢ်အခိၣ်နီၤဒီးတၢ်ကွၢ်ထွဲလၢ်အိၣ်လၢ်အီၤလီၤသးန့ၣ်တ
ဖၣ်အါမး, ဘၣ်ဆၢအိၣ်ဖျါဝဲလၢပဝဲဒၣ်အါဒဲးအါဂၤ
ပတၢ်အိၣ်မူကကတၢ်ကွၢ်လၢပကမ့ၢ်ကုၤထဲပုၤဒီးလဲ
မၤတၢ်လၢစံၣ်ပုၤလၢကီၢ်ပယီၤအပူၤ မ့တမ့ၢ် လၢ
ကွၢ်တဲဘၣ်ကီၢ်အပူၤလီၤန့ၣ်ပတသ့ၣ်ညါဘၣ်.”
ပုၤအူၣ်ပိၣ်ခွါလၢအကုၤဝဲဆုကီးကရံး

- သးဖီၣ်စုကဝဲၤကရၢၢ်ခဲလၢ်လၢအဃုအူၣ်တၢ်လိၣ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ်အဂီၢ်ဟံးဃုဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်အီၤ, တၢ်ဃုအါထီၣ်သိလုၣ်တဖၣ်ဒီးတၢ်မၤဆူၣ်ပုၤလၢကမၤတၢ်/ဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဘူးတၢ်လဲန့ၣ်, ဆဲးမၤဝဲဒဲးသိးလၢကမၤလီၤစၢၤန့ၣ်တၢ်လၢ်အိၣ်သးသမ္မတၢ်ဖဲးတၢ်မၤအတၢ်ဂၢ်တၢ်ကျၢၤအကျဲတဖၣ်. သန့ကုတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်အဘူးအလဲခဲအံၤဒဲးအတီၤပတီၤတဖၣ်န့ၣ်စၢၤလီၤဝဲ(အါတက့ၢ်လၢလီၤကဝီၤတနီၤအပူၤ)န့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤအကျဲအကျဲတဖၣ်အါဘၣ်တၢ်မၤအီၤလၢတၢ်မၤဒီးဝဲၤကျိတဖၣ်ဒဲးသိးလၢကဆဲးမၤန့ၢ်ဘၣ်ဒဲးတၢ်မၤစၢၤသ့တဖၣ်ဒီးမၤဝဲခိဖျါလၢတၢ်မၤဆူၣ်ပုၤ(အဒိ, တၢ်ဘီထီၣ်က့ၤကွၢ်လၢကီးကရံး - ဝဲလဲး), အခါဝဲလၢ NSAs ညီန့ၢ်ဃုထီၣ်ဒဲးတၢ်သးအိၣ်အတၢ်မၤစၢၤတဖၣ်ဒီးသန့ထီၣ်အသးခိဖျါလၢကလုၢ်အတၢ်အိၣ်ထံကီၢ်ဒီးသးအိၣ်ထံကီၢ်အဖီခိၣ်(အဒိ, တၢ်မၤတၢ်ခၢၣ်ကီၢ်ကးကရၢၢ်အတၢ်တီၢ်ကျဲလၢတၢ်ကဘီထီၣ်ကျဲလၢထီၣ်ကီၢ်ကိၣ် - အူၣ်)
- DKBAလၢအိၣ်လၢရၢမတၢ်ကီၢ်ဆၢန့ၣ်ဃုတၢ်ခိတၢ်သ့ဝဲလၢလၢသိလုၣ်ကလုၢ်ခဲလၢ် - တန့ၣ်အဂီၢ်န့ၢ်ဘၣ်ဟ့ၣ်စု (၅၀၀)ဘး-(၆၀၀)ဘးလၢသိလုၣ်စးထဲတၢ်တခိၣ်အဂီၢ်မ့တမ့ၢ်သိလုၣ်ယီၤ(ဖီၣ်တီၣ်ဆဲးကး)တခိၣ်အဂီၢ်, ဒီးစု(၄,၀၀၀)ဘးလၢသိလုၣ်(ကါ)တခိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. (အူၣ်)

- ဟီၣ်ခိၣ်လီၤလၢတၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ကွၢ်အီၤတယၢ်ဒဲးဘၣ်တဖၣ်လၢတၢ်မၤဒိၣ်ထီၣ်လၢထီၣ်တၢ်ဘီထီၣ်ကျဲအတၢ်တီၢ်ကျဲတဖၣ်ဂီၢ်န့ၣ်မၤအိၣ်ဖျါဝဲလၢအမၤစၢၤပုၤထီၣ်တၢ်လၢတၢ်ကလဲၤဘၣ်ဆုတၢ်ဆါတၢ်ပူၤအကျးတဖၣ်သန့ကုမၤတၢ်လၢအမၤစၢ်လီၤလီၤန့ၣ်လီၤကဝီၤပုၤတၢ်လၢ်အိၣ်သးသမ္မတၢ်ဖဲးတၢ်မၤအိၣ်အကျဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကဖဲးမၤဘၣ်တၢ်တဖၣ်

- တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဖဲးတၢ်မၤအခွဲးအယၢ်စၢၤခါလၢတၢ်ထူးထီၣ်တၢ်အါအါဂီၢ်ဂီၢ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ထူးထီၣ်ဆါတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးလၢတၢ်မၤအီၤလၢစးဖိကဟံၣ်တၢ်မၤလၢလီၤကဝီၤပူၤအတၢ်လီၤတဖၣ်, သန့ကုတၢ်လိၣ်ဘၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢကမၤတၢ်လၢတန့ၢ်ဘၣ်တန့ၢ်အဂီၢ်လၢကမၤဝဲတၢ်မၤတဖၣ်လၢတၢ်ကဘၣ်မၤအီၤလၢစုအဂီၢ်အဃိတဘျီတခိၣ်ဒီးလဲပုၤလၢလီၤကဝီၤပူၤန့ၣ်လီၤ. အါန့ၢ်အန့ၣ်, တၢ်ထူးထီၣ်ကွၢ်ပုၤသဝီဖိတဖၣ်အတၢ်အိၣ်ယၢၤလၢလီၤကဝီၤပူၤတဖၣ်န့ၣ်, တမၤန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဘျးတၢ်ဖိတၢ်မၤစၢၤနီၤတမံၤဘၣ်မၤလၢအဝဲသ့ၣ်ညီန့ၢ်ထူးထီၣ်ဆါဝဲတၢ်လၢအသံသိ(ဃီၤဃၢၤ)တဖၣ်ဆုလီၤကဝီၤလၢပုၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- လၢတၢ်ကုၤကဒါကုၤအဖီခိၣ်န့ၣ်, တၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘီဒိၣ်ဒိၣ်မၤမ့ၢ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အကံၢ်အစီတဖၣ်လၢအမၤန့ၢ်ဝဲလဲလၢအအိၣ်ဆိးဝဲလၢဒဲးကဝီၤတဖၣ်အပူၤအခါန့ၣ်တဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါဟံးပနီၣ်အီၤလၢလီၤကဝီၤပူၤ မ့တမ့ၢ် ကလုၢ်န့ၣ်အပူၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကဖဲးမၤဘၣ်တၢ်

- တၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်မၤမ့ၢ်မ့ၢ်အမ့ၢ်တၢ်န့ၢ်ဖဲးမၤဘၣ်တၢ်လၢစံၣ်ပျီတဖၣ်, တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးအလီၤတဖၣ်ဒီးတၢ်ဆါတၢ်ပူၤအကျးတဖၣ်ဘၣ်ဆၢသန့ကုတၢ်ဘၣ်ယိၣ်အလီၤအိၣ်ဝဲမၤလၢတၢ်လီၤသ့ၣ်တဖၣ်ဘူးဝဲဒီးတၢ်မၤဒီးအသးတၢ်လီၤတၢ်ကျဲတဖၣ်,လီၤဆီဒၣ်တၢ်လၢမ့ၢ်ထီၣ်ကလံးဖိးကညီကီၢ်ခဲဒီးကရၢၢ်န့ၣ်ကီၢ်ခဲတကပၤန့ၣ်လီၤ.
(ဝဲလဲးဒီး, ဝဲလဲးအူ, 51)

“တၢ်ကုၤကဒါကုၤလၢကမၤတၢ်လၢစီဖန့ၣ်တဖျါအဂီၢ်လၢအိၣ်သ့ၣ်လီၤအသးလၢဟီၣ်ခိၣ်လီၤလၢအမ့ၢ်ယကစၢ်အတၢ်န့ၣ်မၤတၢ်ထံၣ်လၢအမၤစၢၤလီၤယသူးသ့ၣ်လၢကဝီၤန့ၣ်လီၤ.”
ပုၤနီၣ်ပိၣ်ခွါလၢအကုၤဝဲဆုကီးကရံး

ခိဉ်ဃာတၢ်အိဉ်ဝးတရံးတဖၣ်ဟးဂၤနးထီၣ်ခိဖျါလၢတၢ်ထုးထီၣ်ကွၢ်အိးဖးလၢ်ဖးကွၢ်ဒီးတၢ်ထုးထီၣ်ဆါတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးလၢတၢ်မၤကဲထီၣ်အိးလၢဖဲဖိကဟၣ်တၢ်မၤတဖၣ်.

- အါတက့ၢ်လီၤကဝီၤတဖၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဘၣ်တၢ်တုၣ်န့ၣ်ဆူၣ်တၢ်လီၤတၢ်ကျဲတနီၤလၢတၢ်မၤမ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်အတၢ်ဖဲတၢ်မၤအလီၤဖးလၢ်ဖးကွၢ်တဖၣ်, ဒီးတကတီၢ်ဃီပုၤတနီၤအုၣ်အသးဒီးထီၣ်ဘၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤဆူၣ်မၤတၢ်တၢ်အိဉ်ဝဲအါမးလၢအနီၤကစၢ်(မဲၢ်လးအူ, 52). ဖဲဖိကဟၣ်အတၢ်ဖဲတၢ်မၤအခိဉ်သ့ၣ်မိၢ်ပုၤတဖၣ်လၢတၢ်ပၤဖျါထီၣ်အိးန့ၣ်ဟံးဃုာ်ဝဲ,
 - 0 တၢ်ဆါတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျး (ဘုခဆၢ, သဘဟီၣ်လၢာ်, ရီၤဘၢၣ်, သိအိဉ်) - အိဉ်အါတက့ၢ်လၢကညီကီၢ်ဖဲၣ်, တလၢကီၢ်ဖဲၣ်ဒီးတနီၤသ့ၣ်ဟီၣ်ကဝီၤဒိဉ်လၢကလံၤထံးဒီးမ့ၢ်ထီၣ်တပၤ(သန့က့ဘုခဆၢဒီးသဘဟီၣ်လၢတၢ်သ့ၣ်အိးလၢကီၢ်ဆၢလီၤကဝီၤလၢရၤမတံကီၢ်ဆၢအပူၤန့ၣ်မ့ၢ်ပုၤသဝီဖိတဖၣ်အတၢ်ရဲၣ်ကျဲၤဝဲဒီးကွီၣ်တဲၣ်ခိဖန့ၣ်တဖၣ်လၢအမ့ၢ်တၢ်လံၤအပူၤတၢ်ဖိအခိဉ်သ့ၣ်တဖၣ်ဒီးဟ့ၣ်မၤစၢၤတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးအတၢ်ဖဲအိဉ်မၤအိဉ်အကျဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.(အူပုၣ်)
 - 0 တၢ်န့ၣ်ဟီၣ်လၢာ်ပန့ၣ်(စၢၤထးအကလုာ်ကလုာ်တဖၣ်) - အိဉ်အါတက့ၢ်လၢကညီကီၢ်ဖဲၣ်, ပကီၢ်ဟီၣ်ကဝီၤဒိဉ်, ဒီးကရၢၣ်န့ၣ်ကီၢ်ဖဲၣ်ကလံၤထံးဒီးကလံၤဖိးန့ၣ်လီၤ.
 - 0 တၢ်မၤသ့ၣ် - အိဉ်အါတက့ၢ်လၢကညီကီၢ်ဖဲၣ်ကလံၤဖိး(“သ့ၣ်တအိဉ်တၢ်နီတခိဉ်လၢတၢ်ကကျိအိးလၢကညီကီၢ်ဖဲၣ်အခၢၣ်သးဒီးလၢမ့ၢ်ထီၣ်တကပၤအပူၤလၢဘၣ်” (အူပုၣ်)
 - 0 ထံၣ်ဂံၢ်သဟီၣ်တမၢ်တဖၣ် - အိဉ်အါတက့ၢ်လၢကညီကီၢ်ဖဲၣ်, ကရၢၣ်န့ၣ်ကီၢ်ဖဲၣ်ဒီးပကီၢ်ဟီၣ်ကဝီၤအကလံၤဖိးအပူၤန့ၣ်လီၤ.
- ခိဖျါလၢခိဉ်ဃာတၢ်ဝးတရံးအတၢ်မၤတရီၤတပၤတဖၣ်အဃိ, တၢ်ပိာ်ထွဲထီၣ်အခံလၢပုၤသဝီဖိတဖၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဘၣ်တၢ်တုၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ,
 - 0 လီၤကဝီၤပူၤထံၣ်အိဉ်အလီၤတဖၣ်ဘၣ်အဘၣ်သီဝဲ(ယွၤလီၤဝဲဒီးတီတအၢၣ်ဃၢ်အသး), မၤဘၣ်ဒီးဘၣ်ထံးဟံၣ်ဃီတၢ်ဖိတၢ်လံၤတဖၣ်ဃုာ်ဒီးတၢ်ဘုၣ်ဆၢၣ်ဖိကီၢ်ဖိဒီးတၢ်သ့ၣ်အိးအိဉ်အတၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ်.
 - 0 တၢ်အိဉ်လီၤကလိၤကွၢ်မိၢ်ခိဉ်ဖဲၣ်ဖိတဖၣ်.
 - 0 တၢ်ဟံးန့ၣ်ကွၢ်ဟီၣ်ခိဉ်လၢတၢ်တဟ့ၣ်က့ၤအိးအပူၤဒီးတၢ်ဟ့ၣ်က့ၤအိးတလၢတပုၤ.

“စးထီၣ်လၢခိဖန့ၣ်စးထီၣ်မၤတၢ်န့ၣ်ဟီၣ်လၢာ်ပန့ၣ်လၢလီၤကဝီၤအပူၤ, ပုၤသဝီဖိတဖၣ်ဘၣ်လၢအၢၣ်ထံၣ်ယံၤထီၣ်လၢထံၣ်ကဆိအိဉ်အလီၤတဖၣ်.”
ပုၤမဲၢ်လးအူပိာ်ခွါလၢအက့ၤဝဲဆူကွီးကွံး

“ပတထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်ဒီးဘၣ်ထံးအိဉ်ဝဲလၢအဝဲသ့ၣ်အခိဖန့ၣ်အတၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ်အပူၤဘၣ်, ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်မ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်စးထီၣ်မၤသီဝဲလၢပဟီၣ်ကဝီၤပူၤတၢ်လီၤအဃိလီၤ.”
ပုၤမဲၢ်ရၢမိၢ်ပိာ်ခွါလၢအက့ၤဝဲဆူသ့ၣ်ဒိဉ်

- ပယီၤပဒိဉ်ဒီးတၢ်မၤတဖၣ်မ့ၢ်ပုၤတဖၣ်လၢအတၢ်တူၢ်ဘၣ်ခိဉ်ဘၣ်တအိဉ်ဘၣ် - မ့တမ့ၢ်ဘၣ်လၢအတၢ်ကဲထီၣ်တၢ်ဘျုးတၢ်ဖိဉ်ဘၣ် -ဒုးအိဉ်ထီၣ်တၢ်ဘၣ်ဒီးဘၣ်ထံးခိဖျါတၢ်ဟ့ၣ်ဝဲခိဖန့ၣ်လၢအသ့ၣ်လီၤသးကွၢ်တၢ်တဖၣ်အခွဲလၢတအိဉ်ဒီးလီၤကဝီၤပူၤအပူၤတတၢ်အတၢ်န့ၣ်လီၤပၣ်ဃုာ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်အကလုာ်ကလုာ်

- “အဲဒီအင်္ဂလိပ်ကတော့ပူပန်ဆိုးဝါးစွာသုံးနေတာ၊
ပုမေတော်ဖိတ်ဖတ်လေးကလေးတောင်ချင်း
မှတ်တမ်းလေးတွေနဲ့ သန့်ရှင်းထိန်းသိမ်းတဲ့
ကံတော်ခံရသူတွေကို အကြောင်းပြောနေတာ။”

“ပုလောသဝီတဖု်ဆုာအဓိလကလဲထီၣ်ကွီလၢဗဲ
လးအပူၤမ့ၢ်လၢကွီလၢအထီၣ်တီးဖု်ကွီလၢပလီၢ်ကဝီ၊
အပူၤတအိၣ်ဘၣ်. ဗဲလးမ့ၢ်တၢ်လီၢ်လၢအမံၤဟူသ့ဖျါ
လၢကသိကီၢ်ဗၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.”

14

ကသံဃ်မူဘိုးအတိအကျအိပ်ရလီသးသကုသးဒေတဖ်

- မှ်လၢတၢ်ထီၣ်ကဆုၣ်လီၤတၢ်ဟူးတၢ်ဂၤအတၢ်မၤဃးတၢ်တဖၣ်အဃိ၊ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဂၤတခါလၢကသံဃ်မူဘိုးအတၢ်ဟဲ န့ၣ်လီၤအိၣ်တၢ်အိၣ်အိၣ်ဂီၢ်(လီၤဆီၣ်တၢ်ကသံဃ်ပျၢ်(ယၢ်ဘၣ်))လၢကညီၣ်ကိၢ်စၢ်ကလံၤထံးလၢရၤမတံး, ကွၢ်အဆုၣ်ကွဲးဒီး ကိးကရဲးကိၢ်ဆၣ်တဖၣ်အပူၤ-လီၤဆီၣ်တၢ်လၢအပၣ်ဃုၣ်ဒီးထီၣ်ကိးကိ, လၢအမ့ၢ် KNU/KNLA တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခၢၣ်ပုၤကူၣ်လီၤတၢ် ကရၤလၢအထူးဖးကွၢ်အသးအလီၢ်ခၢၣ်သးဒီးကရၢၣ်န့ၣ်ကိၢ်စၢ်အလီၢ်ခၢၣ်သး. ဒီးတနီၤနီၤအိၣ်လၢဒဲကဝီၤတဖၣ်အပူၤ(နီၣ်ဖိ, အူပုၣ်ဃဲ, ဗၢ်လး, ဗၢ်လးအူ, S1)န့ၣ်လီၤ. လၢကွၢ်အဆုၣ်ကွဲးကိၢ်ဆၣ်အပူၤန့ၣ်, ပုၤသးစၢ်အိၣ်ဝဲ ၃၀%လၢအသုၣ်တၢ်အံၤထီၣ်ဘိန့ၣ်လီၤ(နီၣ်ဖိ). ဖိလဲၣ်ဂၤဂၤ, တၢ်ထၢဖီၣ် တၢ်ဟံၣ်ပျၢ်ထီၣ်တၢ်ဂၢ်အတီၤပတီၢ်လၢအဘၣ်ဃးတၢ်အိၣ်ကသံဃ်ပျၢ်(ယၢ်ဘၣ်) လၢဒၣ်ကိၢ်ဆၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.(ထၣ်မံၤဟ့ၣ်န့ၣ်တအိၣ်,ဘၣ်ဖီၣ်ယၢ်န့ၣ်အိၣ်).
- တၢ်ထီၣ်လၢတၢ်သုကမၣ်အိၣ်တၢ်ဘၣ်ကသံဃ်ဒၣ်စံၣ်ဝဲ (Diazepam) လၢထီၣ်ထၣ်စူတၢ်လီၢ်(ပသံဃ်ကိၢ်ဆၣ်အပူၤ)ပၣ်ဃုၣ်လၢပုၤကွဲးဖိလၢတီၤထီ ကွဲးတဖၣ်အကျိၣ်န့ၣ်လီၤ. (အူပုၣ်)

“လၢကရၢၣ်န့ၣ်ကစၢ်ခိၣ်တၢ်လီၢ်တဖၣ်အကျိၣ်န့ၣ်, နမၤန့ၣ်ဘၣ်ကသံဃ်မူဘိုးတကလုာ်ဂၤတကလုာ် ဂၤလၢနအိၣ်ဒီးဝဲသ့န့ၣ်လီၤ.”
ပုၤပိၣ်ခွါလၢ S1လၢအကုၤဝဲဆူကရၢၣ်န့ၣ်ကိၢ်စၢ်

“တၢ်ကုၤကဒါကုၤမၤကဲထီၣ်သးသပုၤကတၢ်န့ၣ်, ယကိၢ် တၢ်လၢပုၤသးစၢ်တဖၣ်အကျိၣ်န့ၣ်မး. အဲအံၤပုၤသးစၢ်အါဂၤ လၢထီၣ်ကိးကိၢ်လီၢ်ကဝီၤအပူၤန့ၣ်မၤဟးဂီၢ်လီၤအကစၢ်အ သးလၢတၢ်အိၣ်ကသံဃ်ပျၢ်(ယၢ်ဘၣ်)န့ၣ်လီၤ.”
ပုၤပိၣ်ခွါလၢအူပုၣ်လၢအကုၤဝဲဆူကိးကရဲး

- တၢ်အိၣ်အဲၣ်ကဲထီၣ်အသးလၢပုၤတကၤစုၣ်အတၢ်မၤမ့ၢ် ကျိၣ်ဝဲကွၢ်တၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ်အိၣ်န့ၣ်ဒီးတၢ်မၤနီၤဖျိတၢ်ရဲၣ်ကျဲးအီၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤဒီးအကျိၣ်သန့တဖၣ် မ့တမ့ၢ် NSAs (သန့ကွၢ်တၢ်တန့ၣ်တၢ်အိၣ် တနီၤဝဲလၢကရၢၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအပူၤဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကမ့ၢ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢ အထူးစုန့ၣ်ကျဲးလၢတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤဟဲန့ၣ်သ့ၣ်အိၣ်အိၣ်ဂီၢ် -လၢအတၢ် ဟံးသးလၢဒုးပျဲန့ၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂၤ မ့တမ့ၢ် လၢအဘၣ်ဆၢၣ်ဘၣ်တီၤဝဲမ့ၢ်ဂၤ - လီၤဆီၣ်တၢ်လၢကညီၣ်ကိၢ်စၢ်ဒီးကရၢၣ်န့ၣ်ကိၢ်စၢ်အကလံၤထံးဒီး အလီၢ်ခၢၣ်သးတဖၣ်. (နီၣ်ဖိ, အူပုၣ်, ဗၢ်လး, S2)

တၢ်ဂၢ်အဂၤအဂၤ

- တၢ်မၤစုၣ်လီၤတၢ်မၤဃးတၢ်လၢတၢ်ကဟူးဂၤဖဲမၤလၢတၢ်သဘူပူၤအဂီၢ်, တၢ်အိၣ်ဖီၣ်ရီၣ်ဒီးကတီၢ်အီၤဝဲလၢတၢ်မၤထံၣ်ဂီၢ် သးအတၢ်လဲလီၢ်လၢၤၤၤန့ၣ်အပူၤသန့ကတဘၣ်တၢ်ဟံၣ်အီၤလၢသးစးတၢ်ဘျုးအပူၤဘၣ်အဃိ, တၢ်ဂၤထီၣ်ဝဲလၢဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ န့ၣ်တၢ်မၤဟးဂီၢ်အီၤညီၣ်ဒီးဒီးတၢ်လဲလီၢ်ကဒါကုၤအီၤဆူတၢ်အိၣ်သးလၢညါအသးသ့န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ထူးထီၣ်န့ၣ်ပုၤထံၣ်ကိၢ်ဖိအလံာ်ကတဖၣ်(ထံၣ်ကိၢ်ဖိအလံာ်တၢ်ဂီၢ်လၢတၢ်ကကွၢ်ထံၣ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးအခးက့)န့ၣ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲ, သန့ ကုၤပုၤမူးစလုၣ်ဖိအတၢ်ဘျုးတၢ်ဘါအတၢ်မၤနီၣ်မၤဃါတအိၣ်ဘၣ်.(အူပုၣ်)

တၢ်နီၣ် - * တၢ်ပတီၢ်အဝဲအံၤပၤဖျါထဲပုၤက့ၤကဒါက့ၤတဖၣ်တလီၢ်ဖိတဖၣ်အတၢ်ပၤဖျါထီၣ်တၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်အဂ့ၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲး.

* ပုၤန့ၣ်လီၤပၤသုၣ်မၤသကိးတဖၣ်တဖၣ်တဖၣ်မၤအီၤလၢကပၣ်ဝဲၤ-၄လၢအမ့ၢ်တၢ်နီၣ်တၢ်ဘျးအဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်မိၢ်ပုၤအဒိၣ်လၢတၢ်ကက့ၤကဒါအီၤ. နီၣ်ဂံၢ်န့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဒီးသန့ၤထီၣ်အီၤလၢတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်မိၢ်ပုၤလၢတၢ်တီၣ်ဖျါထီၣ်အီၤလၢတၢ်တၢ်ပီၣ်ကတိၤသကိးတၢ်တဖၣ်အပူၤအနီၣ်ဂံၢ်ပၤဖျါခဲလၢၣ် - တၢ်ရဲၣ်လီၤ၅-၇တဂ့ၢ်ဘၣ်တဂ့ၢ်ဒီးတၢ်ကွဲးဖျါပုၤက့ၤအီၤလၢအဖီလၢ. ၁ မးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အီၤဆုတဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်တခါစၢ်စၢ်.

နိဂုံးချုပ်အတည်ပြုထိန်းသိမ်းရေးအဖွဲ့အစည်း၏အမည်	အမျိုးအမည်	အသက်	အသက်အရွယ်	အသက်အရွယ်
ကုမ္ပဏီတစ်ခုခု/အသက်အရွယ်/အသက်အရွယ်အတိုင်း လေးလေးလေးလေး	S1	၂/၂	၃၆%	၁
	S2	၁၃/၁၃		
	မိသားစု	၁၂/၁၂		
	မိသားစု	၇/၉		
	မိသားစု	၉/၉		
	အသက်	၇/၁၁		
	နိဂုံး	၁၃/၁၄		
	ဘဏ်အသက်	၇/၇		
	ထပ်မံတောင်း	* ၁၆/၈		
	မိသားစု	၈၆/၈၅		
အသက်အရွယ်/အသက်အရွယ်/အသက်အရွယ်	S1	၁/၂	၁၅%	၂
	S2	၅/၁၃		
	မိသားစု	၄/၁၂		
	မိသားစု	* ၅/၉		
	မိသားစု	၃/၉		
	အသက်	၇/၁၁		
	နိဂုံး	၁၀/၁၄		
	ဘဏ်အသက်	၂/၇		
	ထပ်မံတောင်း	၀/၈		
	မိသားစု	၃၇/၈၅		
အသက်အရွယ်အတိုင်း/အသက်အရွယ်အတိုင်း/အသက်အရွယ်	S1	၀/၂	၁၅%	၃
	S2	၂/၁၃		
	မိသားစု	၂/၁၂		
	မိသားစု	၄/၉		
	မိသားစု	၀/၉		
	အသက်	၆/၁၁		
	နိဂုံး	၁၂/၁၄		
	ဘဏ်အသက်	၃/၇		
	ထပ်မံတောင်း	၇/၈		
	မိသားစု	၃၆/၈၅		
အသက်အရွယ်အတိုင်း/အသက်အရွယ်အတိုင်း/အသက်အရွယ်	S1	၂/၂	၁၅%	၄
	S2	၇/၁၃		
	မိသားစု	၆/၁၂		
	မိသားစု	* ၅/၉		
	မိသားစု	၆/၉		
	အသက်	၇/၁၁		
	နိဂုံး	၂/၁၄		
	ဘဏ်အသက်	၀/၇		
	ထပ်မံတောင်း	၀/၈		
	မိသားစု	၃၅/၈၅		
အသက်အရွယ်အတိုင်း/အသက်အရွယ်အတိုင်း/အသက်အရွယ်	S1	၁/၂	၁၃%	၅
	S2	၉/၁၃		
	မိသားစု	၈/၁၂		
	မိသားစု	၆/၉		
	မိသားစု	၀/၉		
	အသက်	၁/၁၁		
	နိဂုံး	၃/၁၄		
	ဘဏ်အသက်	၂/၇		
	ထပ်မံတောင်း	၁/၈		
	မိသားစု	၃၁/၈၅		

တန်းစား	အသက် ၁၀-၁၄ နှစ်	အသက် ၁၅-၂၄ နှစ်	အသက် ၂၅-၄၄ နှစ်	အသက် ၄၅-၆၄ နှစ်	အသက် ၆၅ နှစ်နှင့်အထက်
တစ်စုစု	၅၀-၁၀၀%	၅၀-၁၀၀%	၅၀-၁၀၀%	၅၀-၁၀၀%	၅၀-၁၀၀%
တစ်စုစု	၅၀-၁၀၀%	၅၀-၁၀၀%	၅၀-၁၀၀%	၅၀-၁၀၀%	၅၀-၁၀၀%
တစ်စုစု	၅၀-၁၀၀%	၅၀-၁၀၀%	၅၀-၁၀၀%	၅၀-၁၀၀%	၅၀-၁၀၀%

တၢ်နီၣ် - *တၢ်နိးတၢ်ဘျးအတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်မိၢ်ပုၤဘၣ်တၢ်ရဲၣ်လီၤအီၤစးလၢအစ့ၣ်ဆူအထွဲခီဖျိလၢကီၢ်ဆၢလီၢ်ကဝီၤအတၢ်နးတၢ်ဖျိၣ်အိၣ်ဝဲအသိး

အမျိုးအမည်	အရေအတွက်	ရာခိုင်နှုန်း
တံဆိပ်	၁၀၀	၁၀၀%
တံဆိပ်	၁၀၀	၁၀၀%
တံဆိပ်	၁၀၀	၁၀၀%
တံဆိပ်	၁၀၀	၁၀၀%

17

18

တၢ်ပာ်ထံနီၤဖးကၤတၢ်ကိတ်ဖဲအခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ် - လၢဒဲကဝီၤ

ထၣ်မံၤဟ့ၣ်နီၤ

တၢ်နီၣ်နီၣ် - *ကရူၢ်ဖီၣ်စုကဝဲၤအိၣ်ဝဲအလီၢ်/တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးအတၢ်အိၣ်သးလီၤတၢ်လီၤဆဲး” ဘၣ်တၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်အိၣ်အံၤအမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢအလီၤဆီလီၢ်ဆီခါလၢဒဲကဝီၤအဝဲအံၤအပူၤအမ့ၢ်တၢ်ထံၣ်ဆိကမိၣ်လၢအမ့ၢ်တၢ်နီၣ်တၢ်ဘျးလၢအခိၣ်သ့ၣ်မိၣ်ပုၤအကါဒိၣ်တဖၣ်လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ပာ်ပနီၣ်တၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်တၢ်လၢအခူဒိၣ်အဂၤတဖၣ်အဆၢန့ၣ်လီၤ.

*ပုၤပၣ်ဃုာ်လၢတၢ်တၢ်ပီၣ်တဲသကိးအပူၤ ၃%(ပုၤ၆၇၁)ကုၤလီၤဆူဒဲကဝီၤဆၢဒီးအိၣ်တၢ်အဂၤတဖၣ်ကုၤလီၤဆူဘျးဒဲကဝီၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ကွၢ်ထွဲမၤစၢၤပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ်မ့ၢ်တၢ်လီၣ်ဘၣ်အိၣ်ခါတခါလၢအပျါဝဲၣ်လၢတၢ်ကုၤကဒါကုၤလၢအအိၣ်ခါအိၣ်ကျၢၤအဂီၢ်ဃုာ်ဒီးတၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘိတနီၤလၢအမ့ၢ်ဟီၣ်လၢမ့ၢ်ပီၣ်လၢမ့ၢ်ပီၣ်အတၢ်ဂ့ၢ်ကိတ်အိၣ်ဝဲလၢတၢ်ကဝီၤကပၤန့ၣ်လီၤ. ဝဲဒီးကဟ့ၣ်တၢ်မၤအတၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ်ဒိၣ်ထီၣ်အါထီၣ်ဒီးဆဲးလဲၤအသးကွၢ်လၢဟီၣ်ကဝီၤအပူၤသန့က့ၢ်. တၢ်တဖၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘိတဖၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်ပာ်ဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၤ/တၢ်ဃုကုၤဟီၣ်ခိၣ်လီၤဒီးခိၣ်ဃးတဖၣ်အတၢ်ပးဂီၤနးထီၣ်. ဒီးလီၤကဝီၤလၢအကုၤဝဲတဖၣ်မ့ၢ်အါတက့ၢ်တၢ်လီၤအိၣ်စီၤစုၤယၢဝဲလၢကစၢၢ်ခိၣ်ကလိကျါအလီၢ်ကဝီၤတဖၣ်ဒီးလၢတၢ်အံၤအဃိတၢ်တထံၣ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပာ်ဝဲလၢအမ့ၢ်တၢ်နီၣ်တၢ်ဘျးအဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်မိၣ်ပုၤတဖၣ်လၢတၢ်ကုၤကဒါကုၤလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်ခါအိၣ်ကျၢၤလၢတၢ်လီၤတၢ်ကျဲလီၤလီၤဆီဆိတဖၣ်အပူၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်ဒိၣ်ယါ

တၢ်နီၣ်နီၣ် - *ပုၤပၣ်ဃုာ်လၢတၢ်တၢ်ပီၣ်တဲသကိးအပူၤ ၄၀% (ပုၤ၃၇၁)ကုၤလီၤဆူဘျးဒဲကဝီၤဆၢဒီးဘျးထီၣ် ၃၀%ကုၤဆူဘျးဒဲကဝီၤ ၁၅%စုာ်စုာ်ကုၤဆူကွၢ်အဆၢဒီးရၤမတံကိတ်ဆၢတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကိတ်ခဲလၢအမၤတၢ်တၢ်အခိၣ်သ့ၣ်လၢအလီၤဘၣ်ယိၣ်ဝဲလၢတၢ်ကုၤကဒါကုၤဝဲအလီၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဝဲဟီၣ်ကဝီၤလၢသးအတၢ်ဆီလီၤသးန့ၣ်အိၣ်ဝဲထီၣ်ဒီးလၢန့ၣ်အမၤညါတၢ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်ပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဖဲတၢ်မၤအခွဲးယၢတဖၣ်ဒီးဟီၣ်လၢမ့ၢ်ပီၣ်အတၢ်မၤဘၣ်အဘၣ်သီတၢ်ဒီးတၢ်န့ၣ်ပာ်ဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၤအတၢ်ဂ့ၢ်ကိတ်တဖၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆိကမိၣ်တယၢအိၣ်လၢအမ့ၢ်တၢ်ကိတ်ခဲဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်တဖၣ်လၢတၢ်ကုၤကဒါကုၤလၢအအိၣ်ခါအိၣ်ကျၢၤဒီးအိၣ်ကါအိၣ်ခါခဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဟီၣ်ကဝီၤအလီၢ်အါတၢ်လၢတၢ်ကုၤကဒါကုၤဝဲအလီၢ်တဖၣ်မ့ၢ်ဒီးသးလီၤအသးဒီးပုၤလၢထၣ်မံၤဟ့ၣ်နီၤပုၤသန့က့ၢ်.တၢ်ပာ်လီၤတၢ်အကါဒိၣ်အခိၣ်သ့ၣ်မိၣ်ပုၤလီၤဆီလီၤသးဘၣ်ဃး”တၢ်ပာ်ဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၤဟီၣ်လၢမ့ၢ်ပီၣ်အတၢ်ဂ့ၢ်ကိတ်” အတၢ်ဂ့ၢ်ကိတ်တဖၣ်ဒီးအမ့ၢ်တၢ်ကိတ်ခဲတဖၣ်လၢတၢ်ကုၤကဒါကုၤအဂီၢ်န့ၣ်အါတက့ၢ်ပာ်ဝဲလၢပုၤလၢအပၣ်ဃုာ်လၢတၢ်တၢ်ပီၣ်တဲသကိးတၢ်၃၀%လၢအကုၤဝဲဆူကွၢ်အဆၢဒီးရၤမတံကိတ်ဆၢတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်တမံၤဃီဒီးထၣ်မံၤဟ့ၣ်နီၤလၢတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူအတၢ်ဂၢၢ်တၢ်ကျၢၤ. ကသံၣ်မူၤဘျးအတၢ်အိၣ်ရၤလီၤအသးသကုၤဆးဒးတဖၣ်ဒီးခိၣ်ဃးတဖၣ်အတၢ်ပးဂီၤနးထီၣ်တဖၣ်န့ၣ်တဘၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်အိၣ်လၢအမ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်အခိၣ်သ့ၣ်မိၣ်ပုၤလၢပုၤန့ၣ်လီၤမၤသကိးတၢ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်ဘၣ်.

နီၣ်မိ

တၢ်နီၣ်နီၣ် - *ပုၤပၣ်ဃုာ်လၢတၢ်တၢ်ပီၣ်တဲသကိးတၢ်အပူၤ ၆၀% ဃုာ်ဃုာ်(ပုၤ၈၇၁)ကုၤလီၤဆူကွၢ်အဆၢဒီးကွၢ်ကိတ်ဆၢဒီးပုၤအါန့ၣ်၂၀%ကုၤဆူကိးကရုး.ဘျးထီၣ်လၢ၁၅%ကုၤဆူရၤမတံကိတ်ဆၢတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

သးအတၢ်ဟူးတၢ်ဂၤလၢအညီနီၤမၤအသးလၢဟီၣ်ကဝီၤလၢတၢ်ကုၤကဒါကုၤအလီၢ်တဖၣ်မၤဒီးအသးထီၣ်ဒီးအမ့ၢ်တၢ်တမံၤဃီဒီးတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘိလၢအမ့ၢ်တၢ်ကမၤန့ၣ်ဘၣ်လီၤကဝီၤပုၤတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အတၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ်ဒီးနီၢ်ကစၢၢ်အဟီၣ်ခိၣ်လီၤတဖၣ်,တၢ်ဆိကမိၣ်ဒီးန့ၣ်ဝဲလၢအမ့ၢ်တၢ်လၢအတြီဃာ်တၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်ကလဲၣ်လၢတၢ်ကုၤကဒါကုၤလၢအအိၣ်ခါအိၣ်ကျၢၤဒီးအိၣ်ကါအိၣ်ခါခဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.နီၣ်ဖိမ့ၢ်ဒဲကဝီၤထဲတဖျါလၢအပုၤန့ၣ်လီၤပၣ်ဃုာ်မၤသကိးတၢ်တဖၣ်ဆိကမိၣ်ဝဲလၢတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူအတၢ်ဂၢၢ်တၢ်ကျၢၤလၢတၢ်လီၤလၢအကုၤလီၤဝဲအလီၢ်တဖၣ်မ့ၢ်တၢ်နီၣ်တၢ်ဘျးလၢအတကါဒိၣ်ကဲၣ်ဆိးဘၣ်(ဒဲကဝီၤအဂၤတဖၣ်လၢကလံၤစိးတကပၤဆိကမိၣ်လၢတၢ်အဝဲအံၤမ့ၢ်တၢ်နီၣ်တၢ်ဘျးလၢအအိၣ်ဝဲတခါဒီးဒဲကဝီၤလၢကလံၤထဲတဖၣ်တဖၣ်ဝဲလၢအမ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်နီၣ်တဖၣ်ဘၣ်)န့ၣ်လီၤ. ပထံၣ်ဘၣ်စုာ်ကိးလၢကသံၣ်မူၤဘျးအတၢ်အိၣ်ရၤလီၤသးသကုၤဆးဒးအတၢ်အိၣ်ဖျါအံၤမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်အခိၣ်သ့ၣ်မိၣ်ပုၤတခါလၢအမၤတၢ်တၢ်တၢ်န့ၣ်လီၤ.

အူၣ်

တၢ်နီၣ်နီၣ် - *ပုၤပၣ်ဃုာ်လၢတၢ်တၢ်ပီၣ်တဲသကိးအပူၤ ၄၀% (ပုၤ၄၇၁)ကုၤလီၤဆူရၤမတံကိတ်ဆၢ, ၃၀%ကုၤဆူကိးကရုး. ဒီး ၁၀%စုာ်စုာ်ကုၤဆူဖၣ်အၣ်,ဒီးသထီၣ်ကိတ်ဆၢတဖၣ်. ပုၤန့ၣ်လီၤပၣ်ဃုာ်မၤသကိးတၢ် ၁၀%ကုၤဆူပသံၣ်ကိတ်ရှၢ်န့ၣ်လီၤ.

လၢဒဲကဝီၤလၢအပူၤန့ၣ်, ပုၤန့ၣ်လီၤပၣ်ဃုာ်လၢတၢ်တၢ်ပီၣ်တဲသကိးအပူၤလၢအူၣ်ဒဲကဝီၤတဖၣ်ပာ်ဝဲလၢသးဖီၣ်စုကဝဲၤကရူၢ်အိၣ်အလီၢ်ဒီးတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးအတၢ်အိၣ်သးလီၤတၢ်လီၤဆဲးမ့ၢ်တၢ်တြီမၤတၢ်တၢ်လၢအဆဲးကတၢ်ဝဲလၢတၢ်ကုၤကဒါကုၤအဂီၢ် -ဘၣ်ဆၢသန့က့ၢ်ဆိကမိၣ်ဒီးဝဲလၢအမ့ၢ်တၢ်နီၣ်တၢ်ဘျးလၢအဆူၣ်မးတခါ - ဃုာ်ဒီးတၢ်ဘယိၣ်ဘၣ်ဘိလၢအမ့ၢ်တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူတၢ်ဖဲအိၣ်မၤအိၣ်အကျဲအတၢ်ဂၢၢ်တၢ်ကျၢၤဒီးတၢ်ပာ်ဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၤန့ၣ်ပာ်ဝဲအပတီၢ်လၢအမ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်ဝဲထဲသးသးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤပုၤတတၢ်အတၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ်ဘၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်အိၣ်အမ့ၢ်တၢ်မၤတၢ်တၢ်တၢ်ဒီးမးတခါစုာ်ကိးန့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢအလီၤဆီလီၤသးတခါန့ၣ်, အူၣ်ပာ်ဝဲကသံၣ်မူၤဘျးအတၢ်အိၣ်ရၤလီၤသးသကုၤဆးဒးမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်မိၣ်ပုၤလၢအကါဒိၣ်ကတၢ်လၢတြီမၤတၢ်တၢ်ဒဲကဝီၤတဖျါဂုၤတဖျါဂုၤအတၢ်ကုၤကဒါကုၤဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်မ့ၢ်ပီၣ်အတၢ်ဂ့ၢ်ကိတ်လၢအအိၣ်လီၤကဝီၤတဖၣ်အပူၤန့ၣ်, အူၣ်ဒဲကဝီၤပာ်ဝဲလၢအမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢပတီၢ်ဖုၣ်ကတၢ်ဒီးတမ့ၢ်တၢ်ကိတ်ခဲလၢအမ့ၢ်တၢ်ဘၣ်အဃိမ့ၢ်တၢ်လၢအလီၤကမၤမၤပာ်ဝဲဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ.

မၤလး

တၢ်နီၣ်နီၣ် - *မၤလးပုၤပၣ်ဃုာ်လၢတၢ်တၢ်ပီၣ်တဲသကိးအပူၤလၢအကုၤလီၤတၢ်ဝဲအတၢ်လီၤတၢ်ကျဲတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအလီၤဆီလီၤသးအကလုာ်ကလုာ်အအါကတၢ်လၢဒဲကဝီၤအဂၤတဖၣ်အကျဲဒီးလၢတၢ်န့ၣ်အဃိပာ်လီၤဝဲတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်လၢအတၢ်ဘၣ်ထွဲလီၤသးလၢတၢ်လီၤတၢ်ကျဲလၢအလီၤဆီဝဲတဖၣ်အပူၤန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအိၣ်ဖျါတရဲလီၤတၢ်လီၤဆဲးဒိၣ်ထီၣ်န့ၣ်လီၤ.

**ပုလဲအပတ်ပတ်လတ်တိုက်ပိုင်တဲသကိးအပူၤ၂% (ပုၤ၂၀၀) ကုၤလီၤဆူလဲၤကွၢ်ဆၢၣ်, ဃုာ်ဒီး၁၁%စုာ်စုာ်န့ၣ်ကုၤဆူၣ် လုၤ, ကုာ်ဆူၣ်ကွၢ်, ကွၢ်ကွၢ်, ရၤမတံ, ဖုာ်အၣ်, သထီၣ်ဒီးသုာ်ဒီၣ်ကီၢ်ဆၢၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.*

တၢ်ကုၤကဒါကုၤအလီၢ်ကဝီၤတဖၣ်သုးအတၢ်ဟူးတၢ်ဂၤမၤဒီးအသးထီၣ်အဃိမ့ၢ်တၢ်လံာ်နိးတၢ်ဘျးအခိၣ်သုာ်မိၢ်ပုၤလဲအခိၣ်သုာ်ဒီးအါန့ၣ်အန့ၣ်, တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူအတၢ်ဖဲအိၣ်မၤအိၣ်အကျဲတဖၣ်စ့ၤန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ထံၣ်ဆိကမိၣ်အိၣ်အမ့ၢ်တၢ်တြီၤမၤတၢ်တၢ်လဲၤအဆူၣ်မးတခါစ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်အဂၤထဲတခါလၢအဟံၤဖျါထီၣ်လဲၤအမ့ၢ်တၢ်န့ၣ်ပၤဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၤမ့ၢ်တၢ်နိးတၢ်ဘျးအခိၣ်သုာ်မိၢ်ပုၤတခါန့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ကွၢ်ကဒါကုၤတၢ်စံးဆၢလၢအမ့ၢ်တၢ်ဖျါထီၣ်လဲၤအဘၣ်ဃးဟီၣ်လၢမ့ၢ်ပီၤအတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်,တမ့ၢ်လၢတဆိကမိၣ်လဲၤအမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သုာ်မိၢ်ပုၤန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအလီၢ်ကမၤမၤမ့ၢ်တၢ်ခိၣ်မးတခါ,ဒီးကွၢ်ဆိကမိၣ်တၢ်ဘၣ်အဘၣ်သီအတီၤပတီၤလၢလီၤကဝီၤတဖၣ်အပူၤမ့ၢ်တၢ်လၢအထီၣ်လီၤသးဒီးနဲကဝီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အဝဲအံၤအတၢ်ဂ့ၢ်ကမ့ၢ်တၢ်ဖျါလၢပုၤလဲအပတ်ပတ်လတ်တိုက်ပိုင်တဲသကိးတၢ်အပူၤတဖၣ်လၢအတၢ်ကုၤကဒါကုၤအလီၢ်ကဝီၤတဖၣ်အပူၤနီၣ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးတကပၤ- ပုၤပတ်ပတ်လတ်တိုက်ပိုင်တဲသကိးတၢ်အပူၤတဂၤဟံၤဖျါထီၣ်အတၢ်ထံၣ်လၢ “ဟီၣ်လၢမ့ၢ်ပီၤမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သုာ်မိၢ်ပုၤလၢတဂၤလၢအအိၣ်ဘျးဒီးကီၢ်ဆၢတဖၣ်အဂီၢ်” န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်တဆိကမိၣ်ပၤသးအပူၤ, ကသံၣ်မူၤဘျးလၢအတၢ်အိၣ်ရၤလီၤသးသကုၤဆးဒီးတဖၣ်အတၢ်န့ၣ်ဟံၤလဲၤအမ့ၢ်တၢ်လီၤဘၣ်ယီၣ်စ့ၤအပတီၤမ့ၢ်လၢအဆိကမိၣ်လဲၤကသံၣ်မူၤဘျးတဖၣ်အတၢ်ဟဲန့ၣ်လီၤ ဒီးရၤလီၤသးသကုၤဆးဒီးဆူၣ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအလီၢ်ကဝီၤတဖၣ်အပူၤန့ၣ်မ့ၢ်လၢအဟဲခိၣ်ပၤလဲၤလဲၤန့ၣ်လီၤ.

မၤရၤမိၢ်

တၢ်နီၣ် - **ပုၤလဲအပတ်ပတ်လတ်တိုက်ပိုင်တဲသကိးအပူၤ၂/၃(ပုၤ၆၀၀) ကုၤလီၤဆူသုာ်ဒီၣ်ကီၢ်ဆၢၣ်ဒီးပုၤလဲအအိၣ်တၢ်တဖၣ်ကုၤလီၤဆူကွၢ်ကွၢ်န့ၣ်လီၤ.*

ပုၤလဲအပတ်ပတ်လတ်တိုက်ပိုင်တဲသကိးအပူၤလၢမၤရၤမိၢ်အပူၤတဖၣ်ဟံၤဖျါထီၣ်လဲၤ,တၢ်လၢအဝဲသုာ်ထံၣ်လဲၤအမ့ၢ်တၢ်ကီၢ်တဲအတၢ်နိးတၢ်ဘျးအါအသီသီတဖၣ်လၢတၢ်ကကုၤကဒါကုၤအဂီၢ်အါတက့ၢ်မ့ၢ်ဝဲ,ဂံၢ်ခိၣ်ထံးပုၤဂ့ၢ်ဝီၣ်ဃးအတၢ်ကါဒိၣ်တဖၣ်ဃုာ်ဒီးသုးအတၢ်ဟူးတၢ်ဂၤ,ဟီၣ်လၢမ့ၢ်ပီၤအတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်ဒီးတၢ်ဘၣ်ယီၣ်ဘၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်န့ၣ်ပၤဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်အကဝီၢ်ကပၤတဖၣ်ဒီးတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူအတၢ်ဖဲအိၣ်မၤအိၣ်အကျဲတဖၣ်အတၢ်ကၢ်တၢ်ကျၢၤန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအအါအသီခိၣ်မးန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်အဝဲအံၤအဃိမ့ၢ်တၢ်လၢအဟဲပီၤထွဲထီၣ်အခံတဖၣ်မ့ၢ်တၢ်လီၤဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢတၢ်ကမၤန့ၣ်ပုၤဂီၤအတၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ်အဂီၢ်, ဃုာ်ဒီးကသံၣ်မူၤဘျးလၢအအိၣ်ရၤလီၤသးသကုၤဆးဒီးတဖၣ်ဒီးခိၣ်ဃၢၤတၢ်အိၣ်ဝးတရံးအတၢ်ဟးဂုၤဟးဂီၤန့ၣ်တၢ်တဟံၤအိၣ်အမ့ၢ်တၢ်မၤတၢ်တၢ်တၢ်အခိၣ်သုာ်မိၢ်ပုၤတဖၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

မၤလးအူ

တၢ်နီၣ် - **ပုၤလဲအပတ်ပတ်လတ်တိုက်ပိုင်တဲသကိးတၢ်အပူၤ၃/၄(ပုၤ၉၀၀) ကုၤလီၤဆူဖၣ်ပုၤကီၢ်ဆၢၣ်ဒီးပုၤတဂၤဘၣ်တဂၤစုာ်စုာ်ကုၤလီၤဆူကွၢ်ကွၢ်, ဖုာ်စီၣ်,ဒီးသုာ်ဒီၣ်န့ၣ်လီၤ.*

ဒ်တၢ်အိၣ်သးလၢမၤရၤမိၢ်ဟံၤဖျါထီၣ်လဲၤအသိး,ပုၤလဲအပတ်ပတ်လတ်တိုက်ပိုင်တဲသကိးတၢ်အပူၤလၢမၤလးအူတဖၣ်ဟံၤဖျါထီၣ်လၢအဝဲသုာ်အတၢ်နိးတၢ်ဘျးအါအသီသီတဖၣ်လၢတၢ်ကကုၤကဒါကုၤအဂီၢ်အါတက့ၢ်မ့ၢ်ဝဲလၢဂံၢ်ခိၣ်ထံးပုၤဂ့ၢ်ဝီၣ်ဃးအတၢ်ကါဒိၣ်တဖၣ်, သန့ကုၤတၢ်န့ၣ်ပၤဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၤန့ၣ်တၢ်ဟံၤအိၣ်လၢအမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သုာ်မိၢ်ပုၤတဖၣ်လၢအကါဒိၣ်ခိၣ်မးကတၢ်အါန့ၣ်တၢ်အါထီၣ်နးထီၣ်ဒီး, လၢတၢ်ကမၤပုၤကုၤအလီၢ်န့ၣ်အကစၢ်ဒ်တၢ်ဟ့ၣ်ခိၣ်ဃၢၤဝးတရံးအတၢ်ဟးဂုၤဟးဂီၤအတီၤပတီၤထံးသိး - နဲကဝီၤထဲတဖျါလၢကီၢ်ဆၢလၢအမၤတၢ်အံၤ(ဃုာ်ဒီး S2 လၢအမ့ၢ်ခဲကဝီၤအဂၤတဖျါလၢအဟံၤတၢ်လၢအမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သုာ်မိၢ်ပုၤခဲလၢာ် - ဒ်အမ့ၢ်တၢ်တြီၤမၤတၢ်တၢ်တၢ်ဖဲအကြး),ဒီးတၢ်သုးဖျါလီၤအတီၤပတီၤဒီးန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤန့ၣ်ဘၣ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးပုၤဂ့ၢ်ဝီၣ်ဃးအတၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ်လၢအမ့ၢ်တၢ်မၤတၢ်တၢ်တၢ်လၢအတဆူၣ်ကဲၣ်ဆိးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.ပမ့ၢ်တဲကဒီးအသီတကျီန့ၣ်,ကသံၣ်မူၤဘျးအတၢ်အိၣ်ရၤလီၤသးသကုၤဆးဒီးတဖၣ်န့ၣ်တဘၣ်တၢ်ထံၣ်အိၣ်အမ့ၢ်တၢ်တြီၤမၤတၢ်တၢ်တၢ်တခါလၢတၢ်ကကုၤကဒါကုၤလၢအအိၣ်စံၣ်အိၣ်ကျၢၤအဂီၢ်န့ၣ်ဘၣ်.

Site 2:

တၢ်နီၣ် - **လၢပုၤ၃၀၀၀အကျါ,ထဲဒ်ပုၤ၅၀၀၀ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးဘၣ်ဃးအဝဲသုာ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂၤအဖီမိၢ်မ့ၢ်လၢအဝဲသုာ်ပဲတုၤဆူကရူၢ်တၢ်တိုက်ပိုင်တဲသကိးတၢ်တဖၣ်စဲၤခံအဃိန့ၣ်လီၤ.*
**ပုၤပတ်ပတ်လတ်တိုက်ပိုင်တဲသကိးပုၤ ၆၀% (ပုၤ၃၀၀) ကုၤလီၤဆူဖၣ်စီၣ်ကီၢ်ဆၢၣ်, ဃုာ်ဒီးတဂၤစုာ်စုာ်ကုၤလီၤဆူခဲမိၢ်စီၣ်သုာ်ဒီၣ်န့ၣ်လီၤ.*

ဒ်တၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်ဃီလၢမၤလးအူ(ဒီးမၤရၤမိၢ်)ဟံၤဖျါထီၣ်လဲၤအသိး, ပုၤပတ်ပတ်လတ်တိုက်ပိုင်တဲသကိးတၢ်အပူၤလၢ S2တဖၣ်ဟံၤဖျါထီၣ်လၢအဝဲသုာ်အတၢ်နိးတၢ်ဘျးအါအသီသီတဖၣ်လၢတၢ်ကကုၤကဒါကုၤအဂီၢ်အါတက့ၢ်မ့ၢ်ဝဲလၢဂံၢ်ခိၣ်ထံးပုၤဂ့ၢ်ဝီၣ်ဃးအတၢ်ကါဒိၣ်တဖၣ်, သန့ကုၤခိၣ်ဃၢၤဝးတရံးအတၢ်ဟးဂုၤဟးဂီၤဘၣ်တၢ်ထံၣ်ဆိကမိၣ်အိၣ်ညီညီဒ်အမ့ၢ်တၢ်တြီၤမၤတၢ်တၢ်တၢ်လၢအတဆူၣ်ကဲၣ်ဆိးဘၣ်လၢတၢ်မၤပုၤအလီၢ်လၢကဒ်သိးသိးဒီးကသံၣ်မူၤဘျးလၢအအိၣ်ရၤလီၤအသးသကုၤဆးဒီးအတၢ်ကါဒိၣ်အပတီၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

Site 1:

တၢ်နီၣ် - **ထဲဒ်ပုၤ ၂ ဂၤထဲထီၣ်ကရူၢ်တၢ်တိုက်ပိုင်တဲသကိးတၢ်ဒီးအဝဲသုာ်ခံဂၤလၢလဲၤဆူကီၢ်ရှၢခဲလၢာ်လၢကရှၢန့ၣ်ကီၢ်စံၣ်အပူၤလၢတၢ်ဆၢကတီၢ်အကါဒိၣ်အဆၢကတီၢ်လၢကမၤတၢ်ဟ့ၣ်လီၤတၢ်ဖဲတၢ်မၤဒိၣ်ခိၣ်မ့ၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.*

ပုၤပတ်ပတ်လတ်တိုက်ပိုင်တဲသကိးအပူၤခံဂၤသုာ်ညါန့ၣ်ပၤဘၣ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးပုၤဂ့ၢ်ဝီၣ်ဃးအတၢ်မိၣ်န့ၣ်သးလီၤတဖၣ်ဒ်အမ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်လၢတၢ်ကကုၤကဒါကုၤလၢအအိၣ်စံၣ်အိၣ်ကျၢၤဝဲအဂီၢ်, ဃုာ်ဒီးသုးတၢ်ဟူးတၢ်ဂၤဒီးတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူတၢ်ဖဲအိၣ်မၤအိၣ်အကျဲအတၢ်တဂၢ်တကျၢၤတဖၣ်ဒ်အမ့ၢ်တၢ်နိးတၢ်ဘျးလၢအလီၤဘၣ်ယီၣ်လဲၤဆၢကတီၢ်ခဲအံၤလၢတၢ်ကကုၤကဒါကုၤလၢအအိၣ်စံၣ်အိၣ်ကျၢၤဝဲအဂီၢ်, ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သုာ်မိၢ်ပုၤအကါဒိၣ်ခံတီၢ်တပတီၤလၢအမ့ၢ်တၢ်ပၤဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၤဒီးဟီၣ်လၢမ့ၢ်ပီၤအတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်တဖၣ်မၤဒီးအသးထီၣ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ. အကစၢ်ဒ်တၢ်န့ၣ်တၢ်တြီၤမၤတၢ်တၢ်အဂုၤအဂၤတဖၣ်တဟံၤလဲၤအမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သုာ်မိၢ်ပုၤလၢအကါဒိၣ်ဘၣ်. ဒ်အညီန့ၣ်န့ၣ်အတၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ်ဆူၤအဝဲသုာ်ဆူၤတၢ်လီၤတၢ်ကျဲလၢပုၤကညီအိၣ်အါဝဲအလီၢ်တဖၣ်, တၢ်ဘၣ်ယီၣ်ဘၣ်ဘၣ်လၢတၢ်ဃၢၤဝးဝးတဖၣ်တုၤဃီဆူၤတၢ်ကွၢ်ထွဲမၤစၢၤပုၤဂီၤအတၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ်, ကသံၣ်မူၤဘျးလၢအအိၣ်ရၤလီၤသးသကုၤဆးဒီးတဖၣ်ဒီးခိၣ်ဃၢၤဝးတရံးတၢ်ဟးဂုၤဟးဂီၤလၢလီၤကဝီၤလၢအအိၣ်လီၤဖျါတဖၣ်(ဒ်အမ့ၢ်တၢ်နိးတၢ်ဘျးလၢအတကါဒိၣ်ကဲၣ်ဆိးဘၣ်လၢပုၤကုၤကဒါကုၤခံဂၤလၢ S2ဟံၤဖျါဝဲ)ဘၣ်သုာ်သုာ်ကမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သုာ်ညါအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကတိၤကျၢ်တၢ်

တနံၣ်အံၤအပူၤဖဲလၢမးရူးဒီးလၢအဖြၢၣ်အဘၣ်စၢၤန့ၣ်, ကရူၢ်တၢ်တၢ်ပိၣ်တဲသကိးတၢ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်မၤအီၤဃုၣ်ဒီးပုၤက့ၤကတိၤတၢ်တလီၢ်ဖိ(၈၅)ဂၤလၢအက့ၤဆူကီၢ်ပယီၤ(ပုၤအါန့ၢ်သၢပူၤတပူၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲပိၣ်မ့ၢ်)လၢဒဲကဝီၤခွဲၤဖျၢၣ်လၢၣ်,လၢအအိၣ်လၢကီၢ်ကွီၣ်တၢ်ဒီးကီၢ်ပယီၤကီၢ်ဆၢဒိတတီၤညါန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်အတၢ်တၢ်ပိၣ်သကိးဘၣ်ဃးတၢ်လီၢ်လၢအက့ၤလီၤဝဲတဖၣ်အတၢ်အိၣ်သးဒီးတၢ်ဆိတလဲတဖၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဒီးပုၤအိၣ်ဆိးလၢလီၢ်ကဝီၤလၢအက့ၤဝဲတဖၣ်အပူၤဃုၣ်သ့ၣ်ညါဝဲစးထီၣ်လၢထံၣ်ဂ့ၢ်ကီၢ်သဲးအတၢ်အိၣ်သးဒီးသးအတၢ်ဆိတလဲသးလၢတယၢ်ဒဲးဘၣ်ဝဲတဖၣ်လၢထံၣ်ကီၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်လၢတၢ်ဟံၣ်ဖျၢၣ်ထီၣ်အီၤလၢလံၣ်တၢ်ဟံၣ်ဖျၢၣ်အပူၤအံၤမ့ၢ်ဟံၣ်ဃုၣ်ထဲဒၣ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢပုၤလၢအက့ၤကတိၤကတိၤဆူအကစၢ်တၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်အကျဲတဖၣ်အတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်သန့က့ၤ,ပုၤလၢအက့ၤအကၤအါန့ၢ်ဒီး(၁၀၀)ဂၤဒ်အမ့ၢ်ပုၤတတၢ်သ့ၣ်က့ၤသးပုၤခိၣ်န့ၢ်တဖၣ်,ဂံၢ်ခိၣ်ထံးကမ့ၢ်ကရၢ(CBO)ပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်ဟံၣ်ဃုၣ်ဝဲလၢတၢ်မၤတၢ်တၢ်ပိၣ်တဲသကိးဒိတကတီၢ်ညါအပူၤန့ၣ်လီၤ.

အဝဲသ့ၣ်အတၢ်က့ၤကတိၤအံၤန့ၣ်တၢ်လီၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်က့ၤတုၤဝဲတဖၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်လီၢ်လၢအိၣ်ခိၣ်ကစၢ်ခိၣ်ကလိကျါတၢ်လီၢ်တဖၣ်အစ့ၤကတၢ်န့ၣ်သဝီ(၁၈)ဖျၢၣ်လၢအအိၣ်လၢကီၢ်ဖဲဒီးလီၢ်ကဝီၤတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲလၢကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၣ်ထံးအပူၤတဖၣ်(တပၣ်ဃုၣ်ဒီးယီၤခိၣ်ကီၢ်စဲဘၣ်) - တၢ်ဂ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်က့ၤကတိၤကတိၤတၢ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျဲဘၣ်ထွဲဒီးဟံၣ်ဖိဃီဖိအတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်,ဒီးအိၣ်ဝဲယၢ်(၁)သီတုၤ(၉)လၢန့ၣ်လီၤ.

ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်အုၣ်သးတဖၣ်ဒီးအတၢ်ဟံၣ်ဖျၢၣ်ထီၣ်တၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်တဖၣ်အဖီခိၣ်န့ၣ်, တၢ်လၢအတြီမၤတံၢ်တံၢ်တၢ်လၢလီၢ်ကဝီၤပုၤတဖၣ်အိၣ်ဝဲအါမးလၢတၢ်ကက့ၤကတိၤကတိၤလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်စံၣ်အိၣ်ကျၢၤဒီးတၢ်အိၣ်ကၢအိၣ်မိးဝဲအဂီၢ်လီၤဆိဒၣ်တၢ်,ဟီၣ်ကဝီၤတၢ်လီၢ်လၢတၢ်ဆဲးမၤဂ့ၢ်ထီၣ်ခိၣ်ထီၣ်ထီၣ်ဒီးတၢ်ဆိလီၤဂ့ၢ်ထီၣ်သးတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲအက့ၢ်အဂီၢ်အပတီၢ်တဖၣ်,ဒီးလၢတၢ်န့ၣ်အဃိလၢပုၤတတၢ်ကမ့ၢ်တဖၣ်ကမ့ၢ်လၢသးစ့ဘၣ်ဂံၢ်ခိၣ်ထံးအခွဲးယၢ်ဒီးတၢ်သဘျုတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်တုၤဝဲအံၤန့ၣ်တၢ်တအၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်အီၤဒီးလၢတၢ်သိၣ်တၢ်သီတၢ်ဘျုတခါဂ့ၢ်တခါဂ့ၢ်အပူၤဒဲးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအတၢ်အိၣ်သးလၢအဘၣ်ထွဲဘၣ်ဃးဒီးတၢ်မၤဂ့ၢ်ထီၣ်တၢ်ဆိလီၤဟံၣ်လီၤသးတဖၣ်အိၣ်ဝဲန့ၣ်အလီၢ်ဒဲးအမဲၣ်ညါဒဲးကဲထီၣ်တၢ်လီၤဘၣ်ယီၣ်ဘၣ်ဘီဒိၣ်ခိၣ်ကလံၣ်လၢဒဲကဝီၤတၢ်လီၢ်ခဲလၢအပူၤ,ဒီးတကးဒဲးဘၣ်တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢအတြီမၤတံၢ်တံၢ်တၢ်တဖၣ်အိၣ်စ့ၢ်စ့ၢ်ဝဲအါမးလၢဒဲကဝီၤတဖၣ်ဒီးဟီၣ်ကဝီၤတၢ်လီၢ်လၢတၢ်ကက့ၤကတိၤကတိၤတလီၢ်တဖၣ်အဘၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်လၢအတြီမၤတံၢ်တံၢ်တၢ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်ဝဲတၢ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢလၢတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိၣ်သးသမူတၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖၣ်,ဒီးတၢ်န့ၢ်ပၤဘၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၢ်တဖၣ်/တၢ်ဃုကတိၤဟီၣ်ခိၣ်လီၢ်တဖၣ်မ့ၢ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ဂ့ၢ်ကိတခါလၢအကဲထီၣ်တၢ်ယီၣ်ဘၣ်ဘီဒိၣ်ခိၣ်ကတၢ်လၢတၢ်ကဘၣ်ကတိၤအီၤလၢအဂ့ၢ်ခါဆူမဲၣ်ညါ(ဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်ဒဲကဝီၤဖျၢၣ်လၢကလံၣ်ထံးတကပၤခံၣ်ဖျၢၣ်န့ၣ်ကစ့ၤဝဲတဖၣ်), တကးဒဲးဘၣ်ပၣ်ဃုၣ်ဒီးဟီၣ်လၢမ့ၢ်ပီၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိတဖၣ်ဒီးပီၢ်ထွဲထီၣ်အခံၣ်လၢတၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ရူၤဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အတၢ်ဖဲတၢ်မၤအခွဲးယၢ်တဖၣ်(လၢညါန့ၣ်တၢ်မၤအီၤလၢဒဲကဝီၤအိၣ်လၢကလံၣ်မိးဒီးလၢလီၢ်ခဲတၢ်ကမၤအီၤလၢကလံၣ်ထံးတကပၤ)န့ၣ်လီၤ.

ကသံၣ်မူၤဘျီးအတၢ်အိၣ်ရၢလီၤသးသက့ၤဆးဒးတဖၣ်မ့ၢ်စ့ၢ်ကိးခိၣ်ဃၢၤဝဲတရံးအတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးလၢအကဲထီၣ်သးခီဖျိလၢမဲးဖိကဟၣ်တၢ်ဖဲတၢ်မၤလၢအကျၢ်ဘၢလုၢ်ကွဲၣ်ဝဲတၢ်ဖဲလၢဖဲကွဲၣ်တဖၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘၣ်ယီၣ်အစ့ၤကတၢ်လၢပုၤန့ၣ်လီၤပၣ်ဃုၣ်မၤသကိးတၢ်တဖၣ်(တၢ်ကွၢ်ကဟံၣ်ကွဲၣ်ဝဲလၢအပူၤဒီးမၤလဲးအူစုၣ်စုၣ်အပူၤ)န့ၣ်လီၤ. ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢဟီၣ်ကဝီၤပုၤတၢ်မၤပိၣ်ထွဲတၢ်လဲလိာ်အိၣ်ထီၣ်သးတဖၣ်အဖီခိၣ်, တၢ်ဘၣ်ယီၣ်ဘၣ်ဘီလၢအဝဲမၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးတၢ်လၢတၢ်ကဟံၣ်ကဟံၣ်တဖၣ်အိၣ်ဖျါလီၤကလၢကအါထီၣ်ဝဲအဃိ,ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကကဲထီၣ်ပုၤအါဂၤအတၢ်သးစ့အလီၢ်လၢခါဆူမဲၣ်ညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တဖၣ်လၢတၢ်ကရဲၣ်ကျဲၤအီၤလၢတၢ်ကက့ၤကတိၤကတိၤအိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်စံၣ်အိၣ်ကျၢၤအဂီၢ်န့ၣ်,ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢဟီၣ်ခိၣ်ဒိဘၣ်တၢ်ဟံၣ်နီၣ်အတီၤပတီၢ်တဖၣ်လၢတၢ်တလူၤမၤပိၣ်ထွဲအီၤဒဲးဘၣ်ဒိအမ့ၢ်,တၢ်ဖဲတၢ်မၤတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢအကြးဘၣ်ဝဲဒီးဘၣ်လိာ်သးဒီးပုၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဖိသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်လိာ်ဘၣ်တဖၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအကါခိၣ်ဝဲဒိၣ်မးလၢတၢ်ကဘၣ်ကွၢ်ဆိကမိၣ်ဒီးမၤဂ့ၢ်ထီၣ်အီၤန့ၣ်လီၤ.